



Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NILS WAHL
της 15ης Οκτωβρίου 2015¹

Υπόθεση C-247/14 P

**HeidelbergCement AG
κατά**

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — Αγορές τσιμέντου και συναφών προϊόντων — Άρθρο 18, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου — Εξουσίες της Επιτροπής να ζητεί πληροφορίες — Αιτιολογία — Αναγκαιότητα των ζητούμενων πληροφοριών — Μορφή των ζητούμενων πληροφοριών — Αναλογικότητα της αιτήσεως — Αυτοενοχοποίηση»

1. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις και τα όρια της εξουσίας που έχει η Επιτροπή να απαιτεί από επιχειρήσεις, με απόφασή της, την παροχή πληροφοριών στο πλαίσιο έρευνας σχετικά με πιθανές παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης;
2. Αυτά είναι, ουσιαστικά, τα βασικά ζητήματα που εγείρονται με την αίτηση αναιρέσεως που κατέθεσε η HeidelbergCement AG (στο εξής: HeidelbergCement ή αναιρεσείουσα) κατά αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή ακυρώσεως που στρεφόταν κατά αποφάσεως της Επιτροπής, εκδοθείσας βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003², δυνάμει της οποίας η Επιτροπή ζητούσε από την εν λόγω εταιρία την παροχή σημαντικού όγκου πληροφοριών.
3. Παρόμοια σε μεγάλο βαθμό ζητήματα εγείρονται και με τρεις άλλες αιτήσεις αναιρέσεως, οι οποίες ασκήθηκαν από διαφορετικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά τσιμέντου, και στρέφονται κατά τριών αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου με τις οποίες απορρίφθηκαν επίσης, ως επί το πλείστον, οι προσφυγές τους κατά αποφάσεων της Επιτροπής αντίστοιχων με αυτήν που προσβάλλει η HeidelbergCement. Σήμερα πρόκειται να αναπτύξω προτάσεις και επί των άλλων αυτών τριών υποθέσεων³. Επομένως, οι παρούσες προτάσεις συνθέτουν ένα σύνολο με τις προτάσεις μου στις υποθέσεις εκείνες.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (ΕΕ L 1, σ. 1).

3 — Schwenk Zement κατά Επιτροπής, C-248/14 P, Buzzi Unicem κατά Επιτροπής, C-267/14 P, και Italmobiliare κατά Επιτροπής, C-268/14 P.

I – Νομικό πλαίσιο

4. Η αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1/2003 έχει ως εξής:

«Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει σε ολόκληρη την Κοινότητα την εξουσία να απαιτεί τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τον εντοπισμό συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που απαγορεύονται βάσει του άρθρου [101 ΣΛΕΕ], καθώς και περιπτώσεων καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου [102 ΣΛΕΕ]. Οι επιχειρήσεις, όταν συμμορφώνονται με απόφαση της Επιτροπής, δεν μπορούν να υποχρεωθούν να ομολογήσουν ότι διέπραξαν παράβαση, αλλά υποχρεούνται εν πάση περιπτώσει να απαντήσουν στις περί των γεγονότων ερωτήσεις και να παράσχουν έγγραφα, ακόμη και αν οι πληροφορίες αυτές μπορεί να χρησιμοποιηθούν εναντίον τους ή εναντίον άλλων επιχειρήσεων για τη θεμελίωση ύπαρξης παράβασης.»

5. Το άρθρο 18 (Αιτήσεις παροχής πληροφοριών) του κανονισμού 1/2003, στο μέτρο που ασκεί επιρροή εν προκειμένω, προβλέπει τα εξής:

«1. Προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται βάσει του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται, κατόπιν απλής αιτήσεως ή βάσει αποφάσεως, να ζητήσει από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

2. Κατά την υποβολή απλής αίτησης παροχής πληροφοριών προς επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, η Επιτροπή αναφέρει τη νομική βάση και το σκοπό της αίτησης, προσδιορίζει τι είδους πληροφορίες χρειάζεται και καθορίζει την προθεσμία υποβολής των ζητούμενων πληροφοριών, καθώς και τις κυρώσεις που επισύρει η παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 23.

3. Όταν η Επιτροπή απαιτεί από επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να παράσχουν πληροφορίες με απόφασή της, στην εν λόγω απόφαση αναφέρονται η νομική βάση και ο σκοπός της αίτησης, προσδιορίζονται οι ζητούμενες πληροφορίες και τάσσεται προθεσμία για την παροχή τους. Επίσης, μνημονεύονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 23 και μνημονεύονται ή επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπει το άρθρο 24. Στην απόφαση αναφέρεται περαιτέρω το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο.

[...]»

II – Ιστορικό της διαφοράς

6. Το 2008 και το 2009, η Επιτροπή –ενεργώντας δυνάμει του άρθρου 20 του κανονισμού 1/2003– διενήργησε πληθώρα ελέγχων σε εγκαταστάσεις αρκετών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στην αγορά τσιμέντου, συμπεριλαμβανομένης της HeidelbergCement. Σε συνέχεια αυτών των ελέγχων, το 2009 και το 2010, απέστειλε διάφορες αιτήσεις παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003.

7. Με έγγραφο της 8ης Νοεμβρίου 2010, η Επιτροπή κοινοποίησε στη HeidelbergCement, αφενός, την πρόθεσή της να της αποστείλει απόφαση για την παροχή πληροφοριών, δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, και, αφετέρου, το σχέδιο ερωτηματολογίου το οποίο επρόκειτο να επισυνάψει στην εν λόγω απόφαση. Η HeidelbergCement υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στην Επιτροπή στις 16 Νοεμβρίου 2010.

8. Στις 6 Δεκεμβρίου 2010, η Επιτροπή γνωστοποίησε στην HeidelbergCement ότι είχε αποφασίσει, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 και του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004⁴, να κινήσει, τόσο εναντίον της όσο και εναντίον άλλων επτά επιχειρήσεων, διαδικασία για εικαζόμενες παραβάσεις του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, που είχαν ως αντικείμενο περιορισμούς των εισαγωγών στον ΕΟΧ από χώρες εκτός του ΕΟΧ, κατανομή αγορών, συντονισμό των τιμών και παρεμφερείς πρακτικές αντίθετες στον ανταγωνισμό εντός της αγοράς τσιμέντου και εντός των αγορών συναφών προϊόντων.

9. Στις 30 Μαρτίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2011) 2361 τελικό της 30ής Μαρτίου 2011 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου (Υπόθεση 39520 – Τσιμέντο και συναφή προϊόντα) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

10. Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή σημείωνε ότι, κατά το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003, μπορεί προς εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατίθενται από τον εν λόγω κανονισμό να ζητεί, με απλή αίτηση ή βάσει αποφάσεως, από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να της παράσχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες (αιτιολογική σκέψη 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Μετά την επισήμανση ότι η προσφεύγουσα είχε ενημερωθεί σχετικά με την πρόθεση της Επιτροπής να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 και ότι η επιχείρηση είχε υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί του σχεδίου ερωτηματολογίου (αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η Επιτροπή, με την απόφασή της, κάλεσε την αναιρεσείουσα να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο που επισυναπτόταν ως παράρτημα Ι. Σημειωτέον δε ότι το παράρτημα Ι αποτελούνταν από 94 σελίδες και 11 ομάδες ερωτημάτων. Οι οδηγίες σχετικά με τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνονταν στο παράρτημα ΙΙ, ενώ τα πρότυπα απαντήσεων στο παράρτημα ΙΙΙ.

11. Η Επιτροπή επέστησε επίσης την προσοχή στις εικαζόμενες παραβάσεις (αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως), τις οποίες περιέγραψε ως εξής: «[ο]ι εικαζόμενες παραβάσεις αφορούν περιορισμούς των εμπορικών ανταλλαγών εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού των εισαγωγών προς τον ΕΟΧ από χώρες εκτός του ΕΟΧ, κατανομή των αγορών, συντονισμό των τιμών και συναφείς πρακτικές αντίθετες στον ανταγωνισμό εντός της αγοράς τσιμέντου και εντός των αγορών συναφών προϊόντων». Λαμβάνοντας υπόψη τον χαρακτήρα και τον όγκο των πληροφοριών που ζητούνταν, καθώς και τη σοβαρότητα των εικαζομένων παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να τάξει στην αναιρεσείουσα προθεσμία 12 εβδομάδων για να απαντήσει στις πρώτες 10 ομάδες ερωτημάτων και προθεσμία 2 εβδομάδων για να απαντήσει στην 11η ομάδα ερωτημάτων (αιτιολογική σκέψη 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

12. Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η HeidelbergCement και όσες θυγατρικές της βρίσκονται εντός της ΕΕ και υπάγονται στον άμεσο ή έμμεσο έλεγχό της, θα παράσχουν τις πληροφορίες που μνημονεύονται στο παράρτημα Ι της παρούσας αποφάσεως, υπό τη μορφή που ζητούνται στο παράρτημα ΙΙ και στο παράρτημα ΙΙΙ αυτής, εντός προθεσμίας δώδεκα εβδομάδων για τις ερωτήσεις 1–10 και δύο εβδομάδων για την ερώτηση 11, από της ημερομηνίας κοινοποίησής της παρούσας αποφάσεως. Όλα τα παραρτήματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας αποφάσεως.

4 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 123, σ. 18).

Άρθρο 2

Αποδέκτες της παρούσας αποφάσεως είναι η HeidelbergCement και όσες θυγατρικές της βρίσκονται εντός της ΕΕ και υπάγονται στον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο της.»

13. Αμέσως μετά την παραλαβή της προσβαλλομένης αποφάσεως, η HeidelbergCement ζήτησε παράταση της προθεσμίας προκειμένου να απαντήσει σε ορισμένες ομάδες ερωτημάτων. Μετά την αρχική απόρριψη της συγκεκριμένης αιτήσεως και κατόπιν πρόσθετου αιτήματος που υποβλήθηκε από τη HeidelbergCement, η Επιτροπή χορήγησε στην αναιρεσείουσα παράταση 5 επιπλέον εβδομάδων προκειμένου να απαντήσει στις πρώτες 10 ομάδες ερωτημάτων.

14. Στις 18 Απριλίου, στις 6 Μαΐου και στις 2 Αυγούστου 2011, η HeidelbergCement διαβίβασε τις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο που της είχε αποσταλεί από την Επιτροπή.

III – Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

15. Με προσφυγή την οποία άσκησε στις 10 Ιουνίου 2011, η HeidelbergCement ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.

16. Με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων την οποία υπέβαλε στις 17 Ιουνίου 2011, η HeidelbergCement ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με διάταξη που εξέδωσε ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Ιουνίου 2011, η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε.

17. Με την απόφαση της 14ης Μαρτίου 2014, HeidelbergCement κατά Επιτροπής, T-302/11 (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση)⁵, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή και καταδίκασε τη HeidelbergCement στα δικαστικά έξοδα.

IV – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

18. Με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, το οποίο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Μαΐου 2014, η HeidelbergCement ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την απόφαση T-302/11·
- να ακυρώσει την απόφαση C(2011) 2361 τελικό της Επιτροπής, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 (υπόθεση 39520 – Τσιμέντο και συναφή προϊόντα)·
- επικουρικά, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για να αποφανθεί αυτό εκ νέου·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφότερων των βαθμών δικαιοδοσίας.

19. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·
- επικουρικά, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως T-302/11, να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει τη HeidelbergCement στα δικαστικά έξοδα.

5 – EU:T:2014:128.

20. Η HeidelbergCement και η Επιτροπή ανέπτυξαν τις προφορικές τους παρατηρήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η οποία διεξήχθη στις 3 Ιουνίου 2015.

V – Ανάλυση των λόγων αναιρέσεως

21. Με την αίτηση αναιρέσεως, η HeidelbergCement προβάλλει επτά λόγους αναιρέσεως. Ωστόσο, πριν εξετάσω την ουσία αυτών των λόγων, θα παρουσιάσω εν συντομία ορισμένες βασικές πτυχές του συστήματος που θεσπίζεται από τον κανονισμό 1/2003 σχετικά με τις αιτήσεις της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών.

Εισαγωγή

22. Ο κανονισμός 1/2003 χορηγεί στην Επιτροπή ιδιαίτερα ευρείες εξουσίες ελέγχου⁶. Σκοπός αυτών των εξουσιών είναι το συγκεκριμένο θεσμικό όργανο να μπορεί να αντεπεξέλθει στο καθήκον που του έχει ανατεθεί από τις Συνθήκες να διασφαλίζει ότι οι κανόνες του ανταγωνισμού εφαρμόζονται αποτελεσματικά και ομοιόμορφα στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁷. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή απολαύει ευρείας διακριτικής ευχέρειας να αποφασίζει, πρώτον, κατά πόσον θα χρησιμοποιήσει αυτές τις εξουσίες⁸, και, αν ναι, για την κατάλληλη προς τούτο χρονική στιγμή⁹, καθώς και για τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά που χρήζουν διερευνήσεως¹⁰.

23. Πάντως, αυτή η διακριτική ευχέρεια δεν είναι απεριόριστη. Πράγματι, κατά την άσκηση των εξουσιών ελέγχου, η Επιτροπή υποχρεούται να σέβεται τις γενικές αρχές του δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης¹¹. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας των επιχειρήσεων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας¹², συμπεριλαμβανομένου, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, του ιδιαίτερου σημαντικού δικαιώματος των επιχειρήσεων να μην αυτοενοχοποιούνται¹³.

24. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει επανειλημμένως ότι η ανάγκη προστασίας των ιδιωτών έναντι αυθαίρετων ή δυσανάλογα επαχθών παρεμβάσεων των δημοσίων αρχών στην ιδιωτική τους σφαίρα, περιλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες οι αρχές αυτές εξασφαλίζουν την τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης¹⁴. Ένας έλεγχος είναι αυθαίρετος όταν διατάσσεται χωρίς να συντρέχουν πραγματικά περιστατικά ικανά να δικαιολογήσουν την επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα μιας επιχείσεως¹⁵ και δυσανάλογος όταν συνιστά υπερβολική και, ως εκ τούτου, μη ανεκτή επέμβαση σε αυτά τα δικαιώματα¹⁶.

6 — Όπως έχω επισημάνει σε παλαιότερες προτάσεις μου, είναι γενικά αποδεκτό ότι πρέπει η Επιτροπή να έχει τις εκτεταμένες αυτές εξουσίες και την αντίστοιχη διακριτική ευχέρεια κατά την άσκησή τους, δεδομένου ότι οι παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού συνιστούν σοβαρές παραβιάσεις της οικονομικής νομοθεσίας επί της οποίας βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Deutsche Bahn κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-583/13 P, EU:C:2015:92, σημείο 62).

7 — Βλ., συναφώς, αιτιολογική σκέψη 1 του κανονισμού 1/2003. Βλ., επίσης, απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής (46/87 και 227/88, EU:C:1989:337, σκέψη 25).

8 — Αποφάσεις Solvay κατά Επιτροπής (27/88, EU:C:1989:388, σκέψεις 12 και 13) και Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψεις 15 και 16).

9 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις Automec κατά Επιτροπής (T-24/90, EU:T:1992:97, σκέψη 77) και Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-119/97 P, EU:C:1999:116, σκέψη 88).

10 — Βλ., συναφώς, απόφαση AM και S Europe κατά Επιτροπής (155/79, EU:C:1982:157).

11 — Βλ., αιτιολογική σκέψη 37 του κανονισμού 1/2003. Βλ., επίσης, απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής (46/87 και 227/88, EU:C:1989:337).

12 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις Hoechst κατά Επιτροπής (46/87 και 227/88, EU:C:1989:337, σκέψεις 14 και 15) και Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 32).

13 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1/2003.

14 — Βλ. αποφάσεις Hoechst κατά Επιτροπής (46/87 και 227/88, EU:C:1989:337, σκέψη 19) και Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψεις 27, 50 και 52).

15 — Αποφάσεις Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψη 55), Dow Chemical Iberica κ.λπ. κατά Επιτροπής (97/87 έως 99/87, EU:C:1989:380, σκέψη 52).

16 — Βλ., συναφώς, απόφαση Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψεις 76 και 80 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

25. Όσον αφορά την εξουσία της Επιτροπής να ζητεί πληροφορίες δυνάμει αποφάσεώς της, είναι σαφές ότι η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει την απόφασή της προς οποιαδήποτε επιχείρηση ενδέχεται να διαθέτει κρίσιμες πληροφορίες, ανεξαρτήτως της εμπλοκής της στην πιθανολογούμενη παράβαση. Η εξουσία αυτή περιλαμβάνει το δικαίωμα της Επιτροπής να απαιτεί από τις επιχειρήσεις να απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις και να της κοινοποιούν έγγραφα που έχουν στην κατοχή τους¹⁷. Οι πληροφορίες που ζητούνται πρέπει να είναι «απαραίτητες» προκειμένου η Επιτροπή να μπορεί να εφαρμόσει τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ.

26. Μολονότι η Επιτροπή φέρει το βάρος αποδείξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης¹⁸, εντούτοις, οι επιχειρήσεις που υπόκεινται σε έλεγχο είναι υποχρεωμένες, σε κάθε περίπτωση, να συνεργάζονται ενεργά με το εν λόγω θεσμικό όργανο¹⁹.

27. Προκειμένου να παρασχεθεί στις επιχειρήσεις αυτές η δυνατότητα να αντιληφθούν την έκταση της υποχρεώσεώς τους για συνεργασία και να προασπίσουν παράλληλα τα δικαιώματά τους άμυνας²⁰, η Επιτροπή πρέπει να μνημονεύει στην απόφασή της τη νομική βάση και τον σκοπό της αιτήσεως²¹.

28. Με αυτά τα δεδομένα κατά νου, θα εξετάσω κατωτέρω τους λόγους αναιρέσεως που προβάλλει η αναιρεσείουσα.

B — Λόγοι αναιρέσεως

1. Σκοπός της αιτήσεως παροχής πληροφοριών

Επιχειρήματα των διαδίκων

29. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως –ο οποίος στρέφεται κατά των σκέψεων 23 έως 43 και 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως– η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας τον λόγο ακυρώσεως που αφορούσε ανεπαρκή αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003. Ειδικότερα, κατά την αναιρεσείουσα, στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν διευκρινιζόταν λεπτομερώς ούτε ποιες ήταν οι εικαζόμενες παραβάσεις ούτε ποια προϊόντα και γεωγραφικές αγορές αφορούσαν. Η HeidelbergCement προσάπτει επίσης στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή του ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα.

30. Η Επιτροπή διατείνεται ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί. Ειδικότερα, υπογραμμίζει ότι, όταν εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η διαδικασία βρισκόταν ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Κατά την άποψή της, μια αίτηση παροχής πληροφοριών δεν μπορεί να είναι τόσο σαφής όσο οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, όπως οι ανακοινώσεις αιτιάσεων.

17 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις Επιτροπή κατά SGL Carbon (C-301/04 P, EU:C:2006:432, σκέψη 41) και Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, EU:C:2004:6, σκέψη 61).

18 — Άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003.

19 — Βλ. απόφαση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 27).

20 — Βλ., γενικώς, απόφαση Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Άρθρο 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003.

Ανάλυση

31. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι, κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αιτιολογία των μέτρων που λαμβάνονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο εκάστοτε μέτρο και να διαφαίνεται από αυτήν σαφώς και χωρίς περιθώριο παρερμηνείας η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, ώστε να καθίσταται δυνατό στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, στον δε δικαστή της Ένωσης να ασκεί τον έλεγχο της νομιμότητας αυτού. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να εξειδικεύει όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία έχουν σημασία, καθόσον το αν η αιτιολογία μιας πράξεως πληροί τις επιταγές του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να αξιολογείται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και βάσει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν το σχετικό ζήτημα²².

32. Όσον αφορά τις αποφάσεις με τις οποίες διατάσσεται η διενέργεια έρευνας δυνάμει του άρθρου 20 του κανονισμού 1/2003, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε πρόσφατα ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να γνωστοποιεί στους αποδέκτες των εν λόγω αποφάσεων το σύνολο των στοιχείων που διαθέτει σχετικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις ούτε να προβαίνει σε ακριβή νομικό χαρακτηρισμό των παραβάσεων αυτών, υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι μνημονεύει ρητώς για ποια πραγματικά περιστατικά προτίθεται να πραγματοποιήσει έρευνα. Καίτοι η Επιτροπή οφείλει να αναφέρει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια τα στοιχεία που αναζητεί και τα ζητήματα με τα οποία συνδέεται η έρευνα, δεν είναι, αντιθέτως, απαραίτητο να προσδιορίζονται επακριβώς στην απόφαση περί διενέργειας ελέγχου ούτε η σχετική αγορά ούτε ο νομικός χαρακτήρας των εικαζόμενων παραβάσεων ούτε η χρονική περίοδος κατά την οποία φέρεται να τελέστηκαν οι εν λόγω παραβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι στην απόφαση περιέχονται τα προαναφερθέντα βασικά στοιχεία. Πράγματι, κατά κανόνα, οι έλεγχοι διενεργούνται με την έναρξη της έρευνας και, ως εκ τούτου, σε εκείνο το στάδιο η Επιτροπή δεν έχει στη διάθεσή της ακριβείς πληροφορίες επί των συγκεκριμένων ζητημάτων. Σκοπός της έρευνας είναι ακριβώς να συλλεγούν αποδεικτικά στοιχεία που να συνδέονται με την τέλεση μιας πιθανολογούμενης παραβάσεως, προκειμένου να μπορέσει η Επιτροπή να επιβεβαιώσει τις υποψίες της και να προβεί σε πιο συγκεκριμένη νομική αξιολόγηση²³.

33. Φρονώ ότι οι αρχές αυτές ισχύουν –κατ' αναλογία (mutatis mutandis)– και για τις αποφάσεις με τις οποίες ζητούνται πληροφορίες δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003. Προφανώς, αμφότερα τα μέτρα επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ο οποίος συνίσταται στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Μολονότι η διατύπωση των δύο διατάξεων δεν είναι πανομοιότυπη, εντούτοις, η σημαντική ομοιότητα μεταξύ τους μάλλον συνηγορεί υπέρ της ομοιόμορφης ερμηνείας τους²⁴.

34. Με αυτά τα δεδομένα, το κρίσιμο ζήτημα έγκειται στο αν το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε ορθώς την επάρκεια της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με άλλα λόγια, το ερώτημα είναι το ακόλουθο: λαμβάνοντας υπόψη το στάδιο της διαδικασίας κατά το οποίο εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, είναι η επίμαχη αιτιολογία αρκετά σαφής ώστε, αφενός, να επιτρέπει στον αποδέκτη της αποφάσεως να ασκήσει τα δικαιώματά του και να εκτιμήσει την υποχρέωση συνεργασίας του με την Επιτροπή και, αφετέρου, να παρέχει τη δυνατότητα ασκήσεως δικαστικού ελέγχου εκ μέρους του δικαστή της Ένωσης;

22 — Βλ. απόφαση Nexans και Nexans France κατά Επιτροπής (C-37/13 P, EU:C:2014:2030, σκέψεις 31 και 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 — Όπ.π., σκέψεις 34 έως 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

24 — Το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι στην απόφαση πρέπει να «[...] αναφέρονται η νομική βάση και ο σκοπός της αίτησης, [να] προσδιορίζονται οι ζητούμενες πληροφορίες και [να] τάσσεται προθεσμία για την παροχή τους». Το άρθρο 20, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι στην απόφαση «[...] προσδιορίζονται το αντικείμενο και ο σκοπός του ελέγχου [και] καθορίζεται η ημερομηνία έναρξής του [...]».

35. Κατά την άποψή μου, στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

36. Η αναιρεσείουσα βάλλει κατά τριών στοιχείων της επίμαχης αιτιολογίας: (i) την περιγραφή των εικαζομένων παραβάσεων, (ii) τη γεωγραφική έκταση των εν λόγω παραβάσεων και (iii) τα προϊόντα που αφορούν αυτές οι παραβάσεις. Είναι πράγματι αληθές ότι η διατύπωση της προσβαλλομένης αποφάσεως ως προς τα τρία αυτά στοιχεία είναι –σύμφωνα με τη φράση που χρησιμοποίησε το Γενικό Δικαστήριο– «[...] πολύ γενική [...], η οποία θα έχριζε περαιτέρω διευκρίνισεως και ότι, για αυτόν τον λόγο, είναι επιλήψιμη»²⁵.

37. Ως προς τις εικαζόμενες παραβάσεις, στην αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως επισημαίνεται ότι: «[ο]ι εικαζόμενες παραβάσεις αφορούν περιορισμούς των εμπορικών ανταλλαγών [...], συμπεριλαμβανομένου περιορισμού των εισαγωγών [...], κατανομή αγορών, συντονισμό των τιμών και συναφείς πρακτικές αντίθετες στον ανταγωνισμό». Αυτή η περιγραφή των εικαζομένων παραβάσεων δεν είναι απλώς πολύ αόριστη («περιορισμούς των εμπορικών ανταλλαγών», «συμπεριλαμβανομένου περιορισμού των εισαγωγών») αλλά περιλαμβάνει τα πάντα («συναφείς πρακτικές αντίθετες στον ανταγωνισμό»). Η αναφορά στην «κατανομή των αγορών» και στον «συντονισμό των τιμών» –κατά τόσο γενικό τρόπο– συνεισφέρει ελάχιστα στην ακριβέστερη οριοθέτηση του είδους της συμπεριφοράς που θεωρεί ύποπτη η Επιτροπή. Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες συμπράξεις (cartels) ενέχουν στοιχεία κατανομής των αγορών και συντονισμού των τιμών. Πρακτικά, η συντριπτική πλειονότητα των τύπων των συμφωνιών που απαγορεύονται βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ εμπίπτει στην ως άνω περιγραφή.

38. Όσον αφορά τη γεωγραφική έκταση των εικαζομένων παραβάσεων, στην προσβαλλόμενη απόφαση γίνεται λόγος για περιορισμούς των εμπορικών ανταλλαγών εντός του ΕΟΧ, συμπεριλαμβανομένου του περιορισμού των εισαγωγών προς τον ΕΟΧ από χώρες εκτός του ΕΟΧ. Είναι αληθές ότι, στις αποφάσεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 18²⁶, δεν είναι αναγκαίο να καθορίζεται λεπτομερώς ποια είναι η σχετική αγορά από γεωγραφικής απόψεως, εντούτοις, θα έπρεπε να γίνεται μνεία σε ορισμένες έστω χώρες που επηρεάζονται. Ιδίως, δεν είναι σαφές αν η αγορά που ενδέχεται να επηρεαστεί είναι όλος ο ΕΟΧ ή ορισμένα τμήματά του, και, στη δεύτερη περίπτωση, ποια είναι αυτά.

39. Τέλος, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ακόμη πιο ασαφής ως προς το ποια ακριβώς προϊόντα αποτελούν αντικείμενο της έρευνας. Πρακτικά, ως σημαντικό προϊόν κατονομάζεται μόνο το τσιμέντο, δεδομένου ότι –κατά τα λοιπά– η απόφαση αναφέρεται σε «συναφείς [προς το τσιμέντο] αγορές προϊόντων». Και πάλι, η συγκεκριμένη περιγραφή είναι όχι μόνον εξαιρετικά αόριστη (πόσο «συναφή» προς το τσιμέντο θα πρέπει να είναι τα προϊόντα;), αλλά μπορεί δυνητικά να καλύπτει όλους τους τύπους προϊόντων στους οποίους δραστηριοποιείται η αναιρεσείουσα (είτε ως πωλήτρια είτε ως αγοράστρια).

40. Κατά το Γενικό Δικαστήριο²⁷, η απουσία λεπτομερειών από την προσβαλλόμενη απόφαση αντισταθμίζεται εν μέρει από το γεγονός ότι η απόφαση αυτή παραπέμπει ρητώς στην απόφαση της Επιτροπής περί κινήσεως της διαδικασίας, στην οποία περιλαμβάνονταν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη γεωγραφική έκταση των εικαζομένων παραβάσεων και τους τύπους προϊόντων που αφορούσαν οι παραβάσεις αυτές.

41. Η HeidelbergCement αμφισβητεί ότι οι πλημμέλειες της προσβαλλομένης αποφάσεως μπορούν να θεραπευθούν με μια απλή παραπομπή σε προγενέστερη απόφαση και επισημαίνει ότι, σε κάθε περίπτωση, η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας πάσχει επίσης την ίδια αοριστία.

25 — Σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

26 — Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokkot επί της υποθέσεως Nexans και Nexans France κατά Επιτροπής (C-37/13 P, EU:C:2014:223, σημεία 35 έως 38).

27 — Σκέψεις 41 και 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

42. Κατά την άποψή μου, πράξεις της Ένωσης οι οποίες επιβάλλουν υποχρεώσεις που υπεισέρχονται στην ιδιωτική σφαίρα προσώπων ή επιχειρήσεων και, σε περίπτωση μη συμμορφώσεώς τους, ενέχουν κίνδυνο επιβολής βαρέων οικονομικών κυρώσεων, πρέπει, κατ' αρχήν, να αιτιολογούνται αυτοτελώς²⁸. Πράγματι, έχει ιδιαίτερη σημασία να παρέχεται σε αυτούς τους ιδιώτες ή τις επιχειρήσεις η δυνατότητα να κατανοούν για ποιον λόγο εκδίδεται η εκάστοτε πράξη χωρίς να απαιτείται εκ μέρους τους ιδιαίτερη ερμηνευτική προσπάθεια²⁹, ούτως ώστε να μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματικά και εμπρόθεσμα τα δικαιώματά τους. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά τις πράξεις που περιέχουν ρητές παραπομπές σε προγενέστερες πράξεις οι οποίες έχουν διαφορετική αιτιολογία. Οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των δύο πράξεων θα μπορούσε δυνητικά να αποτελέσει πηγή αβεβαιότητας για τον αποδέκτη.

43. Ανεξαρτήτως των ανωτέρω, εκτιμώ ότι, κατ' εξαίρεση, στην υπό κρίση υπόθεση το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ορθώς ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης απόφασεως μπορεί να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με την αιτιολογία της απόφασεως περί κινήσεως της διαδικασίας. Οι δύο αποφάσεις είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο της ίδιας έρευνας και, προφανώς, αφορούσαν τις ίδιες εικαζόμενες παραβάσεις. Επιπλέον, είχαν εκδοθεί μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το κυριότερο, μεταξύ των αιτιολογιών των δύο αυτών αποφάσεων δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η πρώτη απόφαση μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί «πλαίσιο» της δεύτερης αποφάσεως, το οποίο ο αποδέκτης δεν είναι δυνατό να αγνοούσε³⁰.

44. Ωστόσο, μολονότι είναι αληθές ότι η πρώτη απόφαση περιείχε περισσότερες λεπτομέρειες ως προς τη γεωγραφική έκταση των εικαζόμενων παραβάσεων (αφού διευκρινιζόταν ότι οι παραβάσεις αυτές αφορούσαν την Αυστρία, το Βέλγιο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο), εντούτοις, δεν ήταν το ίδιο ακριβής ως προς το είδος των εν λόγω παραβάσεων και τα προϊόντα που αυτές αφορούσαν. Παραδείγματος χάρη, ο ορισμός της έννοιας «τσιμέντο και συναφή προϊόντα» ο οποίος παρατίθεται ως υποσημείωση στη σελίδα 4 της εν λόγω απόφασεως, καλύπτει δυνητικά ένα πολύ ευρύ σύνολο ανόμοιων προϊόντων.

45. Πάντως, φρονώ ότι το γεγονός ότι μια αιτιολογία είναι υπέρ το δέον γενική ή σε μεγάλο βαθμό αόριστη ως προς ορισμένες πτυχές της δεν συνεπάγεται την ακυρότητα της σχετικής απόφασεως αν το υπόλοιπο κείμενό της παρέχει στον αποδέκτη και στον δικαστή της Ένωσης τη δυνατότητα να κατανοήσουν επαρκώς ποιες πληροφορίες ζητεί η Επιτροπή και για ποιους λόγους³¹. Πράγματι, ακόμη και έμμεσα ή σιωπηρά, το αντικείμενο των ερωτήσεων που υποβλήθηκαν μπορεί να αποσαφηνίσει μια αιτιολογία η οποία ενδέχεται να έχει συνταχθεί χωρίς την απαιτούμενη ακρίβεια. Σε τελική ανάλυση, οι πολύ συγκεκριμένες και στοχευμένες ερωτήσεις αναπόφευκτα αποκαλύπτουν το πεδίο έρευνας της Επιτροπής. Τούτο, κατά την άποψή μου, ισχύει ιδίως για τις πράξεις που εκδίδονται σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας, όταν το πεδίο της έρευνας δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί εντελώς και οριστικά και, μάλιστα, ενδέχεται μελλοντικά να πρέπει να περιοριστεί ή να διευρυνθεί, λόγω των πληροφοριών που θα συγκεντρωθούν.

46. Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, ισχύει στην πραγματικότητα το αντίθετο. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν στη HeidelbergCement ήταν εξαιρετικά πολυάριθμες και κάλυπταν πολύ διαφορετικούς τύπους πληροφοριών. Κατά την άποψή μου, ήταν εξαιρετικά δυσχερές να εντοπιστεί ένας συνδυασμός κρίκος μεταξύ ερωτήσεων οι οποίες εκτεινόταν από το ζήτημα της ποσότητας και του κόστους των

28 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής (C-310/93 P, EU:C:1994:408, σημείο 22).

29 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα C. Lenz στην υπόθεση SITPA (C-27/90, EU:C:1990:407, σημείο 59).

30 — Βλ. νομολογία που παρατίθεται στο σημείο 31 των παρούσων προτάσεων.

31 — Η γενική εισαγγελέας J. Kokkot σημειώνει στις προτάσεις της επί της υποθέσεως Nexans και Nexans France κατά Επιτροπής (C-37/13 P, EU:C:2014:223): «[τ]ούτο σημαίνει όχι τόσο ότι απαιτείται να προσδιορίζονται οι οικείες αγορές με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια όσο ότι απαιτείται να περιγράφονται οι εικαζόμενες από την Επιτροπή παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού κατά τρόπο κατανοητό για τις θιγόμενες επιχειρήσεις» (σημείο 52).

εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα των εγκαταστάσεων παραγωγής³² έως τα μέσα μεταφοράς και τις αποστάσεις που καλύπτονταν για τις αποστολές των πωληθέντων προϊόντων³³, από τους τύπους συσκευασιών που χρησιμοποιούνταν στις παραγγελίες³⁴ έως τα μεταφορικά και τα ασφαλιστικά έξοδα που συνεπάγονταν αυτές οι παραγγελίες³⁵, από στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις οικοδομικές άδειες³⁶ έως τους αριθμούς φορολογικού μητρώου των πελατών της επιχειρήσεως³⁷, και από τα τεχνολογικά μέσα και τα καύσιμα που χρησιμοποιούνταν στις εγκαταστάσεις παραγωγής³⁸ έως τις δαπάνες επισκευής και συντηρήσεως των εν λόγω εγκαταστάσεων³⁹. Εξάλλου, ορισμένες από τις ερωτήσεις δεν φαίνεται να ευθυγραμμίζονται πλήρως με το περιεχόμενο της προηγηθείσας αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας: για παράδειγμα, οι ερωτήσεις 3 και 4 (οι οποίες αφορούσαν ιδιαίτερα σημαντικό όγκο πληροφοριών 10ετούς περιόδου⁴⁰) δεν περιορίζονταν στα απαριθμούμενα ως κράτη μέλη που ενδεχομένως αφορούσε η απόφαση κινήσεως διαδικασίας.

47. Παρεμπιπτόντως, αν ο συνδεδετικός ιστός μεταξύ αυτών των ερωτήσεων ήταν η πλήρης αποτύπωση των δομών εσόδων και εξόδων της επιχειρήσεως προκειμένου να μπορέσει η Επιτροπή να τις αναλύσει βάσει οικονομετρικών μεθόδων (συγκρίνοντας τα στοιχεία αυτά με τα στοιχεία άλλων εταιριών οι οποίες επίσης δραστηριοποιούνταν στην αγορά τσιμέντου), θα μπορούσε εύλογα να αμφισβητηθεί κατά πόσο μια τόσο ευρεία και σύνθετη αίτηση παροχής πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνη προς το άρθρο 18. Μια τέτοιου είδους αίτηση παροχής πληροφοριών θα ήταν καταλληλότερη για τη διεξαγωγή έρευνας ανά κλάδο δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού 1/2003, εκτός και αν η Επιτροπή διέθετε αποχρώσες ενδείξεις περί υπάρξεως μιας κολάσιμης συμπεριφοράς, σε σχέση με την οποία μια τέτοιου είδους ανάλυση θα μπορούσε να παράσχει την αναγκαία θεμελίωση⁴¹.

48. Υπό αυτές τις περιστάσεις, συμφωνώ με την αναιρεσείουσα ότι δεν προέκυπτε σαφώς και πέραν πάσης αμφιβολίας ποιος ήταν ο σκοπός της αιτήσεως της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών. Κατά συνέπεια, ήταν υπερβολικά δυσχερές για τη συγκεκριμένη επιχείρηση να κατανοήσει τις εικαζόμενες παραβάσεις ούτως ώστε να εκτιμήσει το εύρος της υποχρεώσεως συνεργασίας της με την Επιτροπή και, εφόσον κρινόταν απαραίτητο, να ασκήσει τα δικαιώματά άμυνάς της, αρνούμενη, για παράδειγμα, να απαντήσει σε ερωτήματα τα οποία θεωρούσε παράνομα. Πολύ περισσότερο δε στον βαθμό που –όπως και το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε– ορισμένες ερωτήσεις αφορούσαν πληροφορίες οι οποίες δεν σχετίζονταν απλώς με πραγματικά περιστατικά αλλά περιελάμβαναν και αξιολογικές κρίσεις⁴², ενώ άλλες ερωτήσεις ήταν σχετικά αόριστες⁴³. Κατά συνέπεια, ως προς αυτές τις ερωτήσεις, η αναιρεσείουσα δεν μπορούσε να αποκλείσει τον κίνδυνο να παράσχει απαντήσεις οι οποίες θα την ενοχοποιούσαν.

49. Αυτή η αοριστία δεν δικαιολογείται –όπως υποστηρίζει η Επιτροπή– από το ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε σε πρώιμο στάδιο της έρευνας. Τουναντίον, η συγκεκριμένη απόφαση εκδόθηκε περίπου τρία χρόνια μετά την έναρξη της έρευνας. Κατά τον χρόνο αυτό, είχαν ήδη διεξαχθεί αρκετοί έλεγχοι και είχαν υποβληθεί από την Επιτροπή πολύ λεπτομερείς αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις οποίες είχαν απαντήσει οι οικείες επιχειρήσεις, μεταξύ αυτών και η HeidelbergCement. Μάλιστα, αρκετούς μήνες πριν εκδοθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι είχε συγκεντρώσει

32 — Ερώτηση 5(AG) και AH).

33 — Ερώτηση 3(Z), (AB) και AD).

34 — Ερώτηση 3(AH).

35 — Ερώτηση 4(Z).

36 — Ερώτηση 2.

37 — Ερώτηση 3(Y) και ερώτηση 4(W).

38 — Ερώτηση 5(F) και (G).

39 — Ερώτηση 5(AF).

40 — Κατά τους υπολογισμούς της αναιρεσείουσας, μόνον οι εν λόγω ερωτήσεις αφορούσαν περίπου 500 000 οικονομικές συναλλαγές.

41 — Βλ., επίσης, σημείο 74 των παρούσων προτάσεων.

42 — Βλ. σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

43 — Βλ. σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

επαρκή στοιχεία προκειμένου να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 και το άρθρο 2 του κανονισμού 773/2004. Τα στοιχεία αυτά θα έπρεπε να έχουν δώσει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αιτιολογήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια την προσβαλλόμενη απόφαση.

50. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ίδια η Επιτροπή δήλωσε ότι το πόσο λεπτομερές θα πρέπει να είναι μια αιτιολογία εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τις πληροφορίες τις οποίες έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή όταν προβαίνει στην έκδοση μιας αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 18. Φρονώ ότι αυτό πράγματι ισχύει. Ωστόσο, κατά την άποψή μου, τούτο σημαίνει κατ' ανάγκην ότι αιτιολογία η οποία ενδέχεται να είναι επαρκής για απόφαση που εκδίδεται κατά την έναρξη της έρευνας (για παράδειγμα, απόφαση η οποία υποχρεώνει μια επιχείρηση να υποβληθεί σε έλεγχο βάσει του άρθρου 20 ή πρώτη απόφαση για παροχή πληροφοριών βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3) μπορεί να μην είναι επαρκής για απόφαση που εκδίδεται σε μεταγενέστερο στάδιο της έρευνας, όταν η Επιτροπή διαθέτει πολύ πιο εκτεταμένες πληροφορίες σχετικά με τις εικαζόμενες παραβάσεις.

51. Υπό αυτές τις περιστάσεις, θα χαρακτήριζα απαράδεκτο το γεγονός ότι, παρά το σύνολο των πληροφοριών που είχε παράσχει στην Επιτροπή κατά τα προηγούμενα έτη και τις πρόσθετες προσπάθειες τις οποίες αναγκάστηκε να καταβάλει προς συμμόρφωση με την προσβαλλόμενη απόφαση, η HeidelbergCement συνέχιζε να «παραμένει στο σκοτάδι» ως προς το ακριβές πεδίο έρευνας της Επιτροπής.

52. Εξάλλου, φρονώ ότι η άσκηση του ελέγχου της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως από τον δικαστή της Ένωσης κατέστη ουσιωδώς δυσχερέστερη. Δεδομένου ότι οι πληροφορίες που περιείχονταν σε αυτή την απόφαση ως προς τις εικαζόμενες παραβάσεις, ήταν ανεπαρκείς (ακόμη και αν η εν λόγω απόφαση διαβαζόταν σε συνδυασμό με την απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας), πώς θα μπορούσε ο δικαστής της Ένωσης να ελέγξει, για παράδειγμα, την αναγκαιότητα παροχής ορισμένων πληροφοριών που ζητήθηκαν ή τον αναλογικό χαρακτήρα του αιτήματος συνολικά⁴⁴,

53. Αφενός, με όσο πιο ευρύ και αόριστο τρόπο διατυπώνεται μια αιτιολογία τόσο πιο σαφής μπορεί να φαίνεται ο συσχετισμός μεταξύ των εικαζόμενων παραβάσεων και των ζητούμενων πληροφοριών. Ωστόσο, δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτό ότι η αιτιολογία που συντάσσεται, είτε εξ αμελείας είτε εκ προθέσεως, χωρίς την απαιτούμενη ακρίβεια μπορεί ακουσίως να έχει ως συνέπεια να διευρυνθεί το πεδίο των πληροφοριών που κρίνονται «απαραίτητες» για τους σκοπούς του άρθρου 18.

54. Αφετέρου, δεδομένου ότι η αναλογικότητα της αιτήσεως παροχής πληροφοριών εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από στοιχεία όπως η σοβαρότητα της πιθανολογούμενης παραβάσεως, το είδος της εμπλοκής της οικείας επιχείρησης, η σημασία των αποδεικτικών στοιχείων που αναζητούνται, ο όγκος και η μορφή των κρίσιμων πληροφοριών τις οποίες η Επιτροπή εκτιμά ότι η οικεία επιχείρηση έχει στην κατοχή της⁴⁵, η αξιολόγηση αυτή καθίσταται επίσης πολύ δυσχερής. Ο δικαστής της Ένωσης μπορεί να αξιολογήσει τον φόρτο εργασίας που δημιουργείται από συγκεκριμένη αίτηση παροχής πληροφοριών αλλά, ελλείψει περαιτέρω λεπτομερειών επί των ανωτέρω ζητημάτων, είναι αδύνατο να κρίνει αν οι προσπάθειες τις οποίες καλείται να καταβάλει η επιχείρηση προκειμένου να απαντήσει στην αίτηση δικαιολογούνται από λόγους δημοσίου συμφέροντος ή όχι.

55. Για τους λόγους αυτούς, φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως τα άρθρα 296 ΣΛΕΕ και 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 όσον αφορά την απαιτούμενη αιτιολογία στις αποφάσεις με τις οποίες επιχειρήσεις καλούνται να παράσχουν πληροφορίες. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να εξαφανιστεί στον βαθμό που το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, για τους λόγους που παρατίθενται στις σκέψεις 23 έως 43 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.

44 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση SEP κατά Επιτροπής (C-36/92 P, EU:C:1993:928, σημείο 30).

45 — Βλ. σημεία 99 και 100 των προτάσεών μου στην υπόθεση Buzzi Unicem κατά Επιτροπής, C-267/14 P.

2. Επιλογή της νομικής πράξεως και προθεσμίες που τάχθηκαν

Επιχειρήματα των διαδίκων

56. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 44 έως 46 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη διότι έκρινε ότι δεν απαιτείτο να υπάρχει στην αιτιολογία της προσβαλλομένης απόφασης αναφορά στην επιλογή της νομικής πράξεως στην οποία προέβη η Επιτροπή (απόφαση βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 αντί για απλή αίτηση παροχής πληροφοριών που προβλέπεται από το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003) ούτε στις προθεσμίες που τάχθηκαν με την εν λόγω πράξη.

57. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο πρέπει να απορρίψει αυτόν τον λόγο αναιρέσεως.

Ανάλυση

58. Εκτιμώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε νομική πλάνη κρίνοντας ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν απαιτείτο να είναι συγκεκριμένα και ειδικά αιτιολογημένη ως προς το νομικό μέσο που επέλεξε η Επιτροπή ή τις προθεσμίες που τάσσονταν για την παροχή των ζητούμενων πληροφοριών.

59. Το άρθρο 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει μόνον ότι η απόφαση πρέπει να «αναφέρει τη νομική βάση και τον σκοπό της αιτήσεως, [να] προσδιορίζει τι είδους πληροφορίες χρειάζεται και [να] καθορίζει την προθεσμία υποβολής των ζητούμενων πληροφοριών». Μολονότι η συγκεκριμένη διάταξη επιβάλλει στην Επιτροπή να αναφέρει, μεταξύ άλλων, τον σκοπό της αιτήσεως, εντούτοις, δεν απαιτεί, τουλάχιστον ρητώς, οποιαδήποτε διευκρίνιση ως προς την επιλογή του νομικού μέσου ή των προθεσμιών που τάσσονται.

60. Κατά συνέπεια, μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο νομοθέτης της Ένωσης εκτίμησε ότι οι λόγοι που δικαιολογούν την επιλογή της νομικής πράξεως και των σχετικών προθεσμιών συνάγονται, υπό φυσιολογικές συνθήκες, σιωπηρά από την επαρκώς λεπτομερή περιγραφή του σκοπού της έρευνας. Κατά την άποψή μου, η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση National Panasonic κατά Επιτροπής⁴⁶ –στην οποία παραπέμπει η σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης– μπορεί να εφαρμοστεί, κατ' αναλογία, στην υπό κρίση υπόθεση και, ως εκ τούτου, επιβεβαιώνει την προτεινόμενη ερμηνεία περί της υποχρέωσης αιτιολογήσεως δυνάμει του άρθρου 18.

61. Εξάλλου, είμαι της γνώμης ότι, ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, ουδεμία πρόσθετη υποχρέωση της Επιτροπής απορρέει από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Όπως προαναφέρθηκε, κατά πάγια νομολογία, η αιτιολογία μιας πράξεως δεν απαιτείται να εξειδικεύει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, διότι το ζήτημα αν η αιτιολογία της πράξεως είναι επαρκής πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του περιεχομένου της, αλλά και βάσει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν τον σχετικό τομέα⁴⁷. Το γεγονός ότι ο αποδέκτης μιας πράξεως των θεσμικών οργάνων έχει επίγνωση του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε η πράξη αυτή⁴⁸, διότι, για παράδειγμα, συμμετείχε ή συνεισέφερε στη διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της⁴⁹, ενδέχεται να δικαιολογεί μια σχετικά συνοπτική αιτιολογία.

46 — 136/79 (EU:C:1980:169, σκέψεις 24 έως 27).

47 — Βλ. σημείο 31 των παρουσών προτάσεων.

48 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση Συμβούλιο κατά Bamba (C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

49 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (13/72, EU:C:1973:4, σκέψη 12) και Acciaierie e ferriere Lucchini κατά Επιτροπής (1252/79, EU:C:1980:288, σκέψη 14).

62. Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο έρευνας πιθανών παραβάσεων του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στις οποίες υπήρχε η υπόνοια ότι είχε συμμετάσχει η αναιρεσείουσα. Στην πραγματικότητα, η αναιρεσείουσα είχε ήδη εμπλακεί, σε διάφορες περιπτώσεις, στην εν λόγω έρευνα και γνώριζε εκ των προτέρων την πρόθεση της Επιτροπής να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003.

63. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι πληροφορίες ζητήθηκαν υπό συγκεκριμένη μορφή και ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας περιείχε αναφορά και στις λοιπές επιχειρήσεις, η αναιρεσείουσα ήταν αδύνατο να αγνοεί ότι ο κύριος όγκος των πληροφοριών που ζητούνταν με την προσβαλλόμενη απόφαση συνίστατο σε δεδομένα τα οποία η Επιτροπή είχε ζητήσει και από όλες τις λοιπές επιχειρήσεις προκειμένου να προβεί σε σύγκριση μεταξύ τους⁵⁰. Η Επιτροπή μπορούσε να διενεργήσει ουσιαστική σύγκριση μόνον αν οι ζητούμενες πληροφορίες υποβάλλονταν περίπου ταυτόχρονα και ήταν ακριβείς και πλήρεις. Σφάλματα ή καθυστερήσεις, ακόμη και από ένα μόνον εμπλεκόμενο, θα είχαν ως αποτέλεσμα να μην καταστεί εφικτή ή, εν πάση περιπτώσει, επαρκώς αξιόπιστη η σύγκριση που επιχείρησε η Επιτροπή.

64. Υπό αυτές τις περιστάσεις, η Επιτροπή δικαιολογημένα θεώρησε ότι η έκδοση δεσμευτικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, αποτελούσε την πλέον κατάλληλη μέθοδο για να διασφαλίσει ότι οι ζητούμενες πληροφορίες θα ήταν όσο το δυνατόν πιο πλήρεις και σωστές και ότι θα υποβάλλονταν εντός του επιθυμητού χρονικού διαστήματος. Επιπλέον, η Επιτροπή μπορούσε επίσης δικαιολογημένα να υποθέσει ότι οι αποδέκτες των αποφάσεων θα κατανοούσαν για ποιους λόγους επέλεξε να καταφύγει στην έκδοση δεσμευτικής αποφάσεως.

65. Όσον αφορά την επιλογή των προθεσμιών που τάχθηκαν για την απάντηση στα ερωτήματα, επισημαίνω ότι, όπως ορθώς αναφέρεται στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η αιτιολογική σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως παρείχε πράγματι μια σύντομη επεξήγηση σχετικά με τις δύο διαφορετικές προθεσμίες που τάσσονταν για τις δύο διαφορετικές ομάδες ερωτημάτων της προσβαλλομένης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, η αναιρεσείουσα ήταν σε θέση να γνωρίζει ότι αυτές οι προθεσμίες είχαν επιλεγεί κατόπιν σταθμίσεως από την Επιτροπή, αφενός, του όγκου των πληροφοριών που ζητήθηκαν, και, αφετέρου, της ανάγκης να προχωρήσει η έρευνα σχετικά γρήγορα.

66. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο τίποτε σχετικά με αυτά τα ζητήματα. Το συμπέρασμα αυτό δεν αφήνει τις επιχειρήσεις χωρίς επαρκή νομική προστασία –όπως υπαινίσσεται η αναιρεσείουσα– καθόσον ο δικαστής της Ένωσης προφανώς διατηρεί τη δυνατότητα να ελέγξει αν η επιλογή του νομικού μέσου ή των προθεσμιών που τάχθηκαν πάσχουν από νομική πλάνη, για παράδειγμα λόγω παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας⁵¹. Ωστόσο, στο πλαίσιο της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας, η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα προς αυτή την κατεύθυνση.

67. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, φρονώ ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

50 — Βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 4 και 6 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

51 — Επ' αυτών των ζητημάτων, βλ., σχετικά, προτάσεις μου στις υποθέσεις Schwenk Zement κατά Επιτροπής (C-248/14 P) και Buzzi Unicem κατά Επιτροπής (C-267/14 P).

3. Αναγκαιότητα των ζητούμενων πληροφοριών

Επιχειρήματα των διαδίκων

68. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 48 έως 80 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η HeidelbergCement προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε εσφαλμένη ερμηνεία της απαιτήσεως περί «αναγκαιότητας» των πληροφοριών που ζητούνται δυνάμει του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003. Προς στήριξη αυτού του λόγου αναιρέσεως προβάλλεται πλήθος επιχειρημάτων. Πρώτον, η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε αν η Επιτροπή διέθετε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, επαρκείς ενδείξεις οι οποίες να στηρίζουν τις υπόνοιές της για πιθανή παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Ελλείψει εξετάσεως του ζητήματος αυτού, θα ήταν αδύνατο να ασκηθεί οποιασδήποτε μορφής δικαστικός έλεγχος σχετικά με το κατά πόσον πληρούνταν το κριτήριο της αναγκαιότητας στην υπό κρίση υπόθεση. Δεύτερον, κατά τη HeidelbergCement, η ερμηνεία του άρθρου 18 από το Γενικό Δικαστήριο παρέχει, κατ' ουσίαν, απεριόριστη διακριτική ευχέρεια στην Επιτροπή, σε αντίθεση προς το γράμμα της εν λόγω διατάξεως. Τρίτον, η HeidelbergCement ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει την αναγκαιότητα παροχής κάποιων συγκεκριμένων τύπων πληροφοριών που ζητήθηκαν από την Επιτροπή, αποφαινόμενο ότι ο δικαστικός έλεγχος θα μπορούσε να ασκηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Τέταρτον, η HeidelbergCement προβάλλει ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι η Επιτροπή είχε την εξουσία να ζητήσει πληροφορίες τις οποίες είχε ήδη στη διάθεσή της.

69. Η Επιτροπή αντιτείνει ότι τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας αφορούν αποκλειστικώς και μόνον τις ερωτήσεις 1Α, 1Β, 3 και 4 του ερωτηματολογίου. Υποστηρίζει, επίσης, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να εξετάσει αν η Επιτροπή διέθετε επαρκείς ενδείξεις που να δικαιολογούν την έκδοση αποφάσεως βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, καθόσον η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε αυτό το επιχείρημα πρωτοδίκως. Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι, στα πρώιμα στάδια της έρευνας, δεν είναι δυνατό να απαιτείται να προσδιοριστεί επακριβώς ο συσχετισμός μεταξύ των εικαζομένων παραβάσεων και των πληροφοριών που ζητούνται. Σε κάθε περίπτωση, κατά την Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο ήλεγξε ότι τέτοιος σύνδεσμος πράγματι υφίστατο ως προς τις ζητούμενες πληροφορίες. Τέλος, η Επιτροπή υπεραμύνεται του συμπεράσματος στο οποίο κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο, ότι η Επιτροπή έχει, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, την ευχέρεια να ζητεί εκ νέου πληροφορίες που έχουν ήδη παρασχεθεί από τις επιχειρήσεις.

Ανάλυση

ι) Επί της απαιτήσεως αναγκαιότητας

70. Οι πληροφορίες που ζητούνται από την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 πρέπει να είναι «απαραίτητες» ούτως ώστε η Επιτροπή να μπορεί να εφαρμόσει τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ⁵². Ως προς το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή απολαύει ευρείας διακριτικής ευχέρειας⁵³. Ειδικότερα, εναπόκειται κατ' αρχήν στην Επιτροπή να αποφασίσει αν συγκεκριμένες πληροφορίες ή έγγραφα είναι «απαραίτητα» για την έρευνά της⁵⁴.

52 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1/2003.

53 — Σημείο 22 των παρουσών προτάσεων.

54 — Απόφαση ΑΜ και S Europe κατά Επιτροπής (155/79, EU:C:1982:157, σκέψη 17).

71. Ωστόσο, αυτή η διακριτική ευχέρεια δεν είναι απεριόριστη και, σε κάθε περίπτωση, υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας εκ μέρους των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης⁵⁵. Είναι αληθές ότι ο όρος «απαραίτητες» δεν μπορεί να ερμηνεύεται τόσο κυριολεκτικά ώστε να έχει την έννοια ότι οι πληροφορίες που ζητούνται συνιστούν *conditio sine qua non* για τη διαπίστωση των παραβάσεων που τεκμαίρονται από την Επιτροπή⁵⁶. Ούτε όμως επιτρέπεται μια ιδιαίτερα διασταλτική ερμηνεία του συγκεκριμένου όρου. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs στην υπόθεση SEP, η απλή σχέση μεταξύ ενός εγγράφου και της εικαζόμενης παραβάσεως δεν αρκεί για να δικαιολογήσει αίτημα της Επιτροπής για κοινοποίησή του⁵⁷. Συμφωνώ με αυτή την άποψη. Στην πραγματικότητα, αν ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να χορηγήσει στην Επιτροπή οιονεί απεριόριστη διακριτική ευχέρεια επί του συγκεκριμένου ζητήματος, το άρθρο 18, παράγραφος 3, θα αναφερόταν, πιθανότατα, σε «σχετικές» ή «συναφείς» και όχι σε «απαραίτητες» πληροφορίες.

72. Επομένως, ο όρος «απαραίτητες» πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι μεταξύ των πληροφοριών που ζητούνται και της εικαζόμενης παραβάσεως απαιτείται ένας σύνδεσμος ο οποίος να είναι *επαρκώς στενός* ώστε η Επιτροπή να μπορεί εύλογα να υποθέσει, κατά τον χρόνο της αιτήσεως, ότι οι ζητούμενες πληροφορίες θα την βοηθήσουν να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο της διενεργούμενης έρευνας⁵⁸. Με άλλα λόγια, ο έλεγχος της απαιτήσεως αναγκαιότητας επιβάλλει να εξετάζεται κατά πόσον, από την οπτική της Επιτροπής όπως ενεργεί κατά τον χρόνο εκδόσεως της αιτήσεως, οι πληροφορίες που ζητούνται από την επιχείρηση είναι πιθανό να βοηθήσουν το θεσμικό όργανο να εξακριβώσει αν τελέστηκε η εικαζόμενη παράβαση και να προσδιορίσει τον ακριβή χαρακτήρα και την έκτασή της.

73. Να προστεθεί στο σημείο αυτό ότι σκοπός της αιτήσεως παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 δεν είναι να αποκαλυφθεί *οποιαδήποτε* πιθανή παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης σε συγκεκριμένο τομέα της αγοράς ή από συγκεκριμένη επιχείρηση. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή –όπως και το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού, το οποίο αφορά τους ελέγχους– απαιτεί από την Επιτροπή να διαθέτει αρκετές ενδείξεις οι οποίες να της προκαλούν την υπόνοια τελέσεως *συγκεκριμένων* παραβάσεων⁵⁹, ακόμη και αν αποδέκτης της αιτήσεως δεν είναι κατ' ανάγκη μία από τις επιχειρήσεις που ευθύνονται για τις εν λόγω παραβάσεις. Αν δεν υφίστανται επαρκώς σοβαρές ενδείξεις που να δημιουργούν βάσιμους λόγους υπόνοιας⁶⁰, τότε η έκδοση αποφάσεως για παροχή πληροφοριών, βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, ενδέχεται να θεωρηθεί ότι συνιστά αυθαίρετο μέτρο ελέγχου⁶¹.

74. Ωστόσο, η έλλειψη συγκεκριμένων ενδείξεων που να δικαιολογούν την έκδοση αιτήσεως παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 18 δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή στερείται της δυνατότητας να διεξάγει έρευνες όταν εκτιμά ότι συγκεκριμένοι τομείς της οικονομίας της εσωτερικής αγοράς δεν λειτουργούν εύρυθμα. Στην πραγματικότητα, το άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003 επιτρέπει στην Επιτροπή να ελέγχει τομείς της οικονομίας ή τύπους συμφωνιών διαφόρων οικονομικών κλάδων όταν η εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, η δυσκαμψία των τιμών ή άλλες περιστάσεις δημιουργούν υπόνοιες για περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της

55 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:207, σημείο 66).

56 — Για παράδειγμα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η Επιτροπή, ακόμα και αν έχει ήδη ενδείξεις περί της υπάρξεως μιας παραβάσεως, μπορεί νομίμως να θεωρήσει απαραίτητο να ζητήσει συμπληρωματικές πληροφορίες οι οποίες θα της παράσχουν τη δυνατότητα να διαπιστώσει με μεγαλύτερη ακρίβεια την έκταση της παραβάσεως και να καθορίσει τη διάρκειά της ή την ταυτότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Βλ. απόφαση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 15).

57 — Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση SEP κατά Επιτροπής (C-36/92 P, EU:C:1993:928, σημείο 21).

58 — Βλ. αποφάσεις AM και S Europe κατά Επιτροπής (155/79, EU:C:1982:157, σκέψη 15), SEP κατά Επιτροπής (C-36/92 P, EU:C:1994:205, σκέψη 21), και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση SEP κατά Επιτροπής (C-36/92 P, EU:C:1993:928, σημεία 20 έως 22).

59 — Βλ. απόφαση Cementos Portland Valderrivas κατά Επιτροπής (T-296/11, EU:T:2014:121, σκέψη 40).

60 — Βλ. συναφώς, κατ' αναλογίαν, απόφαση Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψεις 54 και 55).

61 — Βλ. σημείο 24 των παρουσών προτάσεων.

κοινής αγοράς. Πάντως, το άρθρο 17 προβλέπει για τον σκοπό αυτόν ένα διαφορετικό νομικό μέσο. Το άρθρο 18 –βάσει του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση– δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να εκδίδει αποφάσεις για παροχή πληροφοριών σε υποθετική βάση χωρίς να υπάρχουν πραγματικές υπόνοιες⁶².

75. Όπως σημείωσε το Γενικό Δικαστήριο, η απόφαση που εκδίδεται βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 3, δεν απαιτείται να περιέχει μνεία αυτών των ενδείξεων, υπό την προϋπόθεση ότι προσδιορίζει με σαφήνεια τα υπό διερεύνηση πραγματικά περιστατικά⁶³. Το Δικαστήριο έχει κρίνει κατ' επανάληψη ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να κοινοποιεί στον αποδέκτη της αποφάσεως με την οποία διατάσσεται η διεξαγωγή έρευνας το σύνολο των πληροφοριών που διαθέτει σχετικά με τις εικαζόμενες παραβάσεις⁶⁴. Κατ' εμέ, αυτή η αρχή τυγχάνει εφαρμογής και σε αποφάσεις με τις οποίες ζητείται η παροχή πληροφοριών από επιχειρήσεις δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3.

76. Η ύπαρξη και η επάρκεια ενδείξεων που στηρίζουν την έκδοση αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 18 υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, αν η θιγόμενη επιχείρηση αμφισβητήσει τη νομιμότητα της εν λόγω αποφάσεως⁶⁵. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας, η Επιτροπή ενδέχεται να κληθεί να αποκαλύψει τις ενδείξεις στις οποίες στηρίχθηκαν οι υπόνοιές της, προκειμένου τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης να μπορέσουν να διακριβώσουν κατά πόσον η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αυθαίρετη ή όχι⁶⁶. Πάντως, το ζήτημα του τυχόν αυθαίρετου χαρακτήρα μιας αποφάσεως διακρίνεται από αυτό της «αναγκαιότητας» των πληροφοριών που ζητούνται με την εν λόγω απόφαση. Επιπλέον, αποτελεί ζήτημα το οποίο ο δικαστής της Ένωσης δεν εξετάζει αυτεπαγγέλτως· εναπόκειται στους διαδίκους που παρίστανται ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης να υποβάλουν συγκεκριμένο αίτημα σχετικά.

ii) Η υπό κρίση υπόθεση

77. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται να εξεταστούν δύο προκαταρκτικά ζητήματα τα οποία έθεσε η Επιτροπή σχετικά με το παραδεκτό του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως.

78. Αφενός, έχω την άποψη ότι ορθώς η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε προβάλει πρωτοδίκως το επιχειρήμα ότι η Επιτροπή δεν διέθετε επαρκείς ενδείξεις που να δικαιολογούν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συνεπώς, συμφωνώ με την Επιτροπή ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέτασε το συγκεκριμένο ζήτημα.

79. Αφετέρου, εκτιμώ ότι η Επιτροπή εσφαλμένως υποστηρίζει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως περιορίζεται στις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου ως προς τα ερωτήματα 1Α, 1Β, 3 και 4. Στην πραγματικότητα, η αναιρεσείουσα είχε προβάλει πρωτοδίκως αιτίαση περί ανεπαρκούς αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία, κατά την άποψή της, της στέρησε τη δυνατότητα να ελέγξει αν οι ζητούμενες πληροφορίες ήταν «απαραίτητες» κατά την έννοια του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003.

80. Είναι σαφές ότι στην πρώτη γραμμή επιχειρημάτων της προσφυγής της HeidelbergCement ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κυρίαρχη θέση κατείχε το επιχειρήμα ότι η διακρίβωση του αναγκαίου χαρακτήρα των πληροφοριών που ζητούνταν κατέστη αδύνατη λόγω της αοριστίας της προσβαλλομένης αποφάσεως. Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή παρατέθηκαν απλώς και μόνον ως παραδείγματα για να στηρίξουν την άποψη ότι –όπως φρόντισε να

62 — Βλ., κατ' αναλογία, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokkot στην υπόθεση Nexans και Nexans France κατά Επιτροπής (C-37/13 P, EU:C:2014:223, σημείο 43).

63 — Σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

64 — Βλ. αποφάσεις Dow Chemical Ibérica κ.λπ. κατά Επιτροπής (97/87 έως 99/87, EU:C:1989:380, σκέψη 45) και Nexans και Nexans France κατά Επιτροπής (C-37/13 P, EU:C:2014:2030, σκέψη 35).

65 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψη 54).

66 — Απόφαση Cementos Portland Valderrivas κατά Επιτροπής (T-296/11, EU:T:2014:121, σκέψεις 41 έως 56).

τονίσει η αναιρεσείουσα— ακόμη και αν η αιτιολογία κρινόταν επαρκής, δεν ήταν εμφανής ο συσχετισμός μεταξύ των πληροφοριών που ζητούνταν και των εικαζομένων παραβάσεων. Επομένως, το επιχείρημα που αφορούσε αποκλειστικώς τις ερωτήσεις 1Α, 1Β, 3 και 4 προτάθηκε μόνο ως εναλλακτικό και επικουρικό.

81. Πάντως, για τους λόγους που ανέλυσα στο πλαίσιο εξετάσεως του πρώτου λόγου αναιρέσεως, φρονώ ότι τα βασικά επιχειρήματα που προβάλλει η αναιρεσείουσα είναι βάσιμα: αν ο σκοπός της αιτήσεως παροχής πληροφοριών δεν έχει οριστεί με επαρκή σαφήνεια, πώς μπορεί ο αποδέκτης της εν λόγω αιτήσεως να διαπιστώσει κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 18 για όλες τις ομάδες ερωτημάτων που περιλαμβάνονταν στην αίτηση;

82. Σε παλαιότερη νομολογία του, το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο είχε υπογραμμίσει τη σημασία της υπάρξεως συνδέσμου μεταξύ της περιγραφής του σκοπού της έρευνας και του αναγκαίου χαρακτήρα των πληροφοριών που ζητούνται. Όπως έχει αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο, το κριτήριο αναγκαιότητας που προβλέπεται από το άρθρο 18 πρέπει να αξιολογείται σε σχέση με τον σκοπό της έρευνας, ο οποίος θα πρέπει να δηλώνεται στην ίδια την αίτηση παροχής πληροφοριών. Η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει μόνον την κοινοποίηση των πληροφοριών εκείνων που της επιτρέπουν να διερευνήσει εικαζόμενες παραβάσεις οι οποίες δικαιολογούν τη διεξαγωγή έρευνας και προσδιορίζονται στην αίτηση παροχής πληροφοριών⁶⁷. Ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs έχει επίσης επισημάνει ότι είναι σημαντικό στην ίδια την απόφαση να περιλαμβάνονται επαρκείς λεπτομέρειες σχετικά με την έκταση της έρευνας⁶⁸.

83. Ως εκ τούτου, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο όχι μόνο δέχθηκε ότι πληρούσαν το κριτήριο της «αναγκαιότητας» πληροφορίες που είχαν ζητηθεί βάσει ανεπαρκούς αιτιολογίας (παραβλέποντας την προγενέστερη νομολογία του επί του συγκεκριμένου ζητήματος), αλλά —ακόμη σημαντικότερο—ερμήνευσε εσφαλμένως την απαίτηση «αναγκαιότητας». Στην πραγματικότητα, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε, κατά τα φαινόμενα, ότι οποιαδήποτε σύνδεση μεταξύ των πληροφοριών που ζητούνται και των εικαζομένων παραβάσεων αρκεί για να πληρούται η εν λόγω απαίτηση.

84. Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εσφαλμένως το κριτήριο της αναγκαιότητας καθίσταται προφανές, πρώτον, από τις σκέψεις 54 έως 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Η HeidelbergCement είχε υποστηρίξει ότι κάποιες συγκεκριμένες πληροφορίες που ζητούσε η Επιτροπή δεν είχαν καμία χρησιμότητα για την έρευνα δεδομένου ότι αναφέρονταν συλλήβδην σε διαφορετικά μεταξύ τους προϊόντα, τα οποία είχαν μάλιστα και διαφορετικές τιμές. Υπό αυτές τις περιστάσεις, κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, ήταν αδύνατο να γίνει μια σύγκριση τιμών εντός του ΕΟΧ η οποία να έχει πραγματικό νόημα. Χωρίς να υπεισέλθει στην ουσία του επιχειρήματος της HeidelbergCement, το Γενικό Δικαστήριο το απέρριψε συνοπτικά επισημαίνοντας ότι: (i) οι επίμαχες πληροφορίες μπορούσαν να θεωρηθούν σχετικές με τις εικαζόμενες παραβάσεις, (ii) η κριτική περί αναξιπιστίας των δεδομένων που παρασχέθηκαν δεν ασκούσε επιρροή ως προς τη νομιμότητα της αιτήσεως παροχής πληροφοριών, (iii) ήταν έργο της Επιτροπής να κρίνει αν οι πληροφορίες που συγκέντρωσε αρκούσαν για να διαπιστώσει την τέλεση μιας ή περισσότερων παραβάσεων εκ μέρους της αναιρεσείουσας, εφόσον όμως και η αναιρεσείουσα —εάν ανέκυπτε ζήτημα— θα είχε τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την αποδεικτική αξία των πληροφοριών που της ζητήθηκαν είτε μέσω της απαντήσεώς της σε μια ενδεχόμενη ανακοίνωση αιτιάσεων είτε στο πλαίσιο στηρίξεως τυχόν προσφυγής της με αίτημα την ακύρωση της οριστικής αποφάσεως.

67 — Απόφαση Amann και Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής (Τ-446/05, ΕΥ:Τ:2010:165, σκέψη 333 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

68 — Βλ. προτάσεις στην υπόθεση SEP κατά Επιτροπής (C-36/92 P, ΕΥ:C:1993:928, σημείο 34).

85. Η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου επί του συγκεκριμένου ζητήματος είναι εσφαλμένη. Ανεξάρτητα από το αν οι αιτιάσεις της HeidelbergCement ήταν βάσιμες, δεν επιτρεπόταν να απορριφθούν με μια απλή διαπίστωση ότι μεταξύ των πληροφοριών που ζητούνταν και των εικαζομένων παραβάσεων υφίστατο κάποιου είδους σύνδεση και ότι τούτο ήταν αρκετό. Το κρίσιμο ζήτημα συναφώς είναι αν μπορούσε ευλόγως να υποθεθεί ότι οι συγκεκριμένες πληροφορίες θα ήταν χρήσιμες στην Επιτροπή. Ωστόσο, η σημασία αυτού του στοιχείου απορρίφθηκε ρητώς από το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο σημείωσε ότι ακόμη και αν οι πληροφορίες που ζητήθηκαν δεν ήταν χρήσιμες επ' ουδενί επηρεαζόταν η νομιμότητα της προσβαλλομένης απόφασης. Η διαπίστωση αυτή είναι προφανώς εσφαλμένη. Συμφωνώ ότι η Επιτροπή πρέπει να απολαύει ευρείας διακριτικής ευχέρειας όταν αποφασίζει ποιες πληροφορίες κρίνει χρήσιμες (και ως εκ τούτου «απαραίτητες» κατά την έννοια του άρθρου 18), πλην όμως ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να αποκλείεται από τη διενέργεια δικαστικού ελέγχου ως προς την άσκηση αυτής της διακριτικής ευχέρειας. Σε αντίθεση προς τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, αν η Επιτροπή είχε ζητήσει πληροφορίες προδήλως άσχετες με τον σκοπό της έρευνας, τότε θα επηρεαζόταν η νομιμότητα της προσβαλλομένης απόφασης.

86. Το ότι η αναιρεσείουσα θα μπορούσε να αμφισβητήσει την αποδεικτική αξία των επίμαχων πληροφοριών στο πλαίσιο απαντήσεώς της σε μια ενδεχόμενη ανακοίνωση αιτιάσεων ή προς στήριξη προσφυγής ακυρώσεως κατά της μεταγενέστερης οριστικής απόφασης, ουδόλως επηρεάζει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης απόφασης. Μια απόφαση με την οποία ζητούνται πληροφορίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003 είναι παράνομη (είτε συνολικά είτε εν μέρει) και, ως τέτοια, πρέπει να ακυρωθεί από τα δικαστήρια της Ένωσης. Το γράμμα της εν λόγω διατάξεως είναι πολύ σαφές ως προς το ότι η νομιμότητα μιας τέτοιας απόφασης υπόκειται ευθέως σε δικαστικό έλεγχο· σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 3, στην απόφαση της Επιτροπής πρέπει επίσης να «αναφέρεται [...] το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο».

87. Δεύτερον, η εσφαλμένη εφαρμογή του κριτηρίου αναγκαιότητας εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου καθίσταται επίσης εμφανής στις σκέψεις 60 έως 80 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Η HeidelbergCement είχε υποστηρίξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 18 καθόσον αρκετές από τις ερωτήσεις που περιέχονταν στην εν λόγω απόφαση απαιτούσαν από την επιχείρηση να παράσχει πληροφορίες τις οποίες είχε ήδη υποβάλει απαντώντας σε προγενέστερες αιτήσεις παροχής πληροφοριών.

88. Αρχικώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του σύμφωνα με την οποία αιτήσεις που αποσκοπούν στη διασφάλιση πληροφοριών περιεχόμενων σε έγγραφα τα οποία έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να θεωρηθεί ότι δικαιολογούνται από τις ανάγκες της έρευνας. Στη συνέχεια έκρινε ότι αποφάσεις με τις οποίες ζητείται από τον αποδέκτη τους να παράσχουν –για δεύτερη φορά– πληροφορίες που είχαν ζητηθεί κατά το παρελθόν, για τον λόγο ότι ορισμένες μόνον από αυτές τις πληροφορίες είναι, κατά την άποψη της Επιτροπής, αναληθείς, ενδέχεται να αποτελούν βάρος δυσανάλογο σε σχέση με τις ανάγκες της έρευνας και, ως εκ τούτου, να αντιβαίνουν στην αρχή της αναλογικότητας και να μην πληρούν την απαίτηση αναγκαιότητας. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι, κατά την εκτίμησή του, η επιδίωξη να καταστεί ευκολότερη η επεξεργασία των απαντήσεων που υποβάλλονται από τις επιχειρήσεις δεν μπορεί να δικαιολογήσει την επιβολή στις επιχειρήσεις αυτές της υποχρεώσεως να παράσχουν υπό νέα μορφή πληροφορίες τις οποίες έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή⁶⁹.

69 — Βλ. σκέψεις 71 έως 74 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

89. Φρονώ ότι η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου επί του συγκεκριμένου ζητήματος είναι πειστική. Οι αρχές τις οποίες επικαλείται εκπορεύονται ευθέως από το κριτήριο «αναγκαιότητας» που προβλέπει το άρθρο 18⁷⁰. Ωστόσο, δεν βρίσκω εξίσου πειστική την εφαρμογή των συγκεκριμένων αρχών στην υπό κρίση υπόθεση.

90. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, σε πολύ μεγάλο βαθμό, το ερωτηματολόγιο υποχρέωνε την αναιρεσείουσα να υποβάλει εκ νέου πληροφορίες τις οποίες είχε ήδη παράσχει στην Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχειρήμα της Επιτροπής ότι η προσβαλλόμενη απόφαση επεδίωκε επίσης να διορθώσει υποτιθέμενα σφάλματα στις πληροφορίες τις οποίες είχε παράσχει κατά το παρελθόν η HeidelbergCement: το Γενικό Δικαστήριο μπόρεσε να εντοπίσει ένα και μοναδικό παράδειγμα τέτοιου υποτιθέμενου σφάλματος. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή είχε εκδώσει βάσει του άρθρου 18 αποφάσεις οι οποίες ήταν σχεδόν πανομοιότυπες για όλες τις εμπλεκόμενες στην έρευνα επιχειρήσεις. Τούτο σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις πληροφορίες που της είχαν υποβληθεί κατά το παρελθόν από αυτές τις επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένης της HeidelbergCement). Στην πραγματικότητα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, τουλάχιστον εν μέρει, η προσβαλλόμενη απόφαση είχε εκδοθεί με αποκλειστικό σκοπό να δώσει η αναιρεσείουσα μια συνοπτική εκδοχή των προηγούμενων απαντήσεων της⁷¹.

91. Παρά τις ανωτέρω διαπιστώσεις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της HeidelbergCement παρατηρώντας ότι ορισμένες από τις επίμαχες ερωτήσεις αφορούσαν πληροφορίες οι οποίες δεν είχαν ζητηθεί κατά το παρελθόν, ενώ άλλες ήταν πιο αναλυτικές σε σχέση με τις προηγούμενες αιτήσεις παροχής πληροφοριών, υπό την έννοια ότι ήταν πιο συγκεκριμένες λόγω διαφοροποίησης του αντικειμένου τους ή της προσθήκης περαιτέρω παραμέτρων. Επί τη βάση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το γεγονός ότι σκοπός του ερωτηματολογίου ήταν να εξασφαλίσει νέες ή πιο ακριβείς πληροφορίες αποδείκνυε ότι οι ζητούμενες πληροφορίες ήταν απαραίτητες⁷².

92. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο είναι παράδοξο: φαίνεται να συνεπάγεται ότι οποιαδήποτε τροποποίηση στη διατύπωση των ερωτήσεων η οποία έχει ως αποτέλεσμα οι απαντήσεις να περιέχουν πρόσθετες ή πιο ακριβείς πληροφορίες, μπορεί να γίνει δεκτό ότι πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 18. Ακόμη δε και σε περίπτωση που οι πρόσθετες ή πιο λεπτομερείς πληροφορίες συνιστούν μικρό μόνον τμήμα του συνολικού όγκου των πληροφοριών που ζητούνται. Όντως, ακόμη και μια πρόχειρη σύγκριση μεταξύ των ερωτήσεων στις οποίες αναφέρεται η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση με εκείνες που είχαν ήδη τεθεί στην αναιρεσείουσα με τις προγενέστερες αιτήσεις παροχής πληροφοριών αποκαλύπτει ότι ο βαθμός διαφοροποίησης μεταξύ αυτών των ερωτήσεων είναι, κατά κανόνα, ελάχιστος. Αδιαμφισβήτητα, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 6 της προσβαλλομένης απόφασης, ένας εκ των σκοπών της συνίσταται στην απόκτηση μιας ενοποιημένης εκδοχής των πληροφοριών που είχαν παρασχεθεί κατά το παρελθόν. Ειδικότερα, η ενοποιημένη αυτή εκδοχή έπρεπε να παρασχεθεί υπό τη μορφή ακριβώς που ζήτησε η Επιτροπή, προκειμένου να καταστήσει δυνατή την εκ μέρους της ταχεία σύγκριση του συνόλου των δεδομένων που της είχαν υποβληθεί.

93. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι ορισμένες από τις πληροφορίες που ζητήθηκαν από την Επιτροπή βρίσκονταν στη διάθεση του κοινού και ότι η Επιτροπή μπορούσε ευχερώς να αποκτήσει πρόσβαση σε αυτές με άλλα μέσα (για παράδειγμα, μέσω ερευνών στο διαδίκτυο).

94. Ανεξαρτήτως του ζητήματος της αναλογικότητας μιας τέτοιας αιτήσεως παροχής πληροφοριών, δυσκολεύομαι να κατανοήσω πώς είναι δυνατόν να πληρούται η απαίτηση «αναγκαιότητας», ορθώς ερμηνευόμενη.

70 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:207, σημείο 66).

71 — Σκέψεις 64 και 70 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

72 — Σκέψεις 76 έως 79 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

95. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, είμαι της απόψεως ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη κατά την εφαρμογή της απαιτήσεως αναγκαιότητας που προβλέπεται από το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003. Επομένως, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως τον οποίο προβάλλει η αναιρεσείουσα πρέπει να γίνει δεκτός και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί στον βαθμό που το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στις σκέψεις 48 έως 80 της αποφάσεώς του, τον λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε την αναγκαιότητα των πληροφοριών που ζητήθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση.

4. Μορφή των πληροφοριών που ζητήθηκαν

Επιχειρήματα των διαδίκων

96. Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 81 έως 85 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ερμήνευσε και εφάρμοσε εσφαλμένως το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003, καθόσον δέχθηκε ότι η Επιτροπή μπορεί να υποχρεώσει τον αποδέκτη αποφάσεως να παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες υπό συγκεκριμένη μορφή. Η αναιρεσείουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να απαιτεί από τις επιχειρήσεις να παράσχουν τις ζητούμενες πληροφορίες βάσει συγκεκριμένων και απαρέγκλιτων οδηγιών.

97. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε νομική πλάνη ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα. Κατά την άποψή της, η Επιτροπή πρέπει να έχει την εξουσία να απαιτεί από τις επιχειρήσεις να της παράσχουν τις ζητούμενες πληροφορίες υπό τη μορφή που η ίδια θεωρεί απαραίτητη. Αυτή η ερμηνεία του άρθρου 18 επιβεβαιώνεται επίσης από την αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1/2003⁷³, η οποία αναφέρεται σε «πληροφορίες [...] που είναι απαραίτητες [...]».

Ανάλυση

i) Επί της υποχρεώσεως παροχής πληροφοριών

98. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι οι διαδικασίες που προβλέπονται από τον κανονισμό 1/2003 δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα. Αποτελούν διοικητικές διαδικασίες, οι οποίες ωστόσο ενδέχεται να καταλήξουν στην επιβολή υψηλών προστίμων σε επιχειρήσεις που κρίνονται υπεύθυνες για την τέλεση παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης.

99. Λόγω της φύσεώς τους, στις διαδικασίες αυτές δεν αναγνωρίζεται ως απόλυτο το δικαίωμα σιωπής⁷⁴. Κατά πάγια νομολογία, οι επιχειρήσεις που υποβάλλονται σε αυτού του είδους τις διαδικασίες υπέχουν υποχρέωση ενεργούς συνεργασίας στο πλαίσιο της έρευνας της Επιτροπής, η οποία συνεπάγεται ότι οφείλουν να παράσχουν στην Επιτροπή όλες τις πληροφορίες που συνδέονται με το αντικείμενο της έρευνας⁷⁵.

73 — Το ίδιο επίσης αναφέρεται στη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

74 — Για τις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε αυτές τις διαδικασίες αναγνωρίζεται, εντός συγκεκριμένων ορίων, μόνο το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησεως. Βλ. σημεία 149 έως 168 των παρουσών προτάσεων.

75 — Απόφαση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 27).

100. Κατά το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή έχει την εξουσία να απαιτεί από τις εταιρίες να της παράσχουν απαντήσεις σε συγκεκριμένες ερωτήσεις και να της επιτρέπουν την πρόσβαση σε έγγραφα τα οποία έχουν στην κατοχή τους⁷⁶. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται σε συμμόρφωση ακόμη και αν οι πληροφορίες που θα παράσχουν ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν από την Επιτροπή εις βάρος τους⁷⁷.

101. Πράγματι, οι εξουσίες ελέγχου της Επιτροπής εξαντλούνται σε αυτές που της ανατίθενται από τον κανονισμό 1/2003, προκειμένου δε να εντοπίζει και να διώκει τις παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης, η Επιτροπή εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τις πληροφορίες που της παρέχουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις (καθώς και από τα έγγραφα που αποκαλύπτονται στο πλαίσιο των ελέγχων).

102. Ωστόσο, επιβάλλεται να τονιστεί για μία ακόμη φορά ότι, σύμφωνα με το σύστημα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1/2003, η Επιτροπή (ή, ανάλογα με την περίπτωση, η εθνική αρχή ανταγωνισμού) φέρει το βάρος αποδείξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Ένωσης⁷⁸. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν οι επιχειρήσεις δεν απολαύουν του δικαιώματος σιωπής, δεν επιτρέπεται να επωμισθούν υποχρεώσεις οι οποίες κανονικά άπτονται ζητημάτων αποδείξεως και έρευνας για μια υπόθεση.

103. Το θεμελιώδες ζήτημα που εγείρεται με τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως συνίσταται στην οριοθέτηση του ρόλου της Επιτροπής κατά την έρευνα μιας εικαζόμενης παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού και στην οριοθέτηση του ρόλου της επιχειρήσεως που υποβάλλεται στην έρευνα ως προς τη συνεργασία της με την Επιτροπή. Ειδικότερα, ένα από τα βασικά ερωτήματα που ανέκυψε στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως αφορά το κατά πόσον ο όρος «πληροφορίες» στο άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003 έχει την έννοια ότι επιτρέπεται στην Επιτροπή να απαιτεί από τις επιχειρήσεις την υποβολή των ζητούμενων πληροφοριών υπό πολύ συγκεκριμένη μορφή.

104. Φρονώ ότι η απάντηση σε αυτό το ερώτημα είναι, κατ' αρχήν, αρνητική.

105. Συμφωνώ με την Επιτροπή ότι τόσο η διατύπωση της αιτιολογικής σκέψεως 23 όσο και το γράμμα του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003 υποδηλώνουν (στο μέτρο που κάνουν λόγο για «αναγκαιότητα» των πληροφοριών) ότι η Επιτροπή δύναται να απαιτεί από τους αποδέκτες των αποφάσεών της να παράσχουν τις πληροφορίες που τους ζητούνται υπό μορφή η οποία θα είναι χρήσιμη για την έρευνά της. Η ανάγκη διατηρήσεως της αποτελεσματικότητας των εξουσιών ελέγχου της Επιτροπής δυνάμει του κανονισμού 1/2003 συνεπάγεται εκ των πραγμάτων ότι οι πληροφορίες που παρέχονται δεν πρέπει να είναι απλώς σωστές και πλήρεις, αλλά και ευχερώς κατανοητές και αξιοποιήσιμες από το εν λόγω θεσμικό όργανο. Ως εκ τούτου, οι πληροφορίες αυτές δεν πρέπει να υποβάλλονται κατά τρόπο χαοτικό, άτακτο ή αποσπασματικό. Επιπλέον, δεν νοείται οι επιχειρήσεις να κατακλύζουν την Επιτροπή με έγγραφα και δεδομένα τα οποία ουδέποτε τους ζητήθηκαν, αφήνοντάς την να ξεδιαλέξει τις κρίσιμες πληροφορίες.

76 — Όπ.π., σημείο 25 των παρουσών προτάσεων.

77 — Επιβάλλεται να επισημανθεί ότι το δικαίωμα εκδόσεως νομικά δεσμευτικών αιτήσεων παροχής πληροφοριών περιορίζει τον βαθμό στον οποίο το συγκεκριμένο θεσμικό όργανο χρειάζεται να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων. Σαφώς, οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών παρεμβαίνουν, κατά κανόνα, λιγότερο στην ιδιωτική σφαίρα μιας επιχειρήσεως και δεν την αποσπούν από την επιχειρηματική της καθημερινότητα. Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon στην υπόθεση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:207, σημείο 155).

78 — Όπ.π., σημείο 26 των παρουσών προτάσεων.

106. Ωστόσο, το περιεχόμενο της έννοιας «πληροφορίες» δεν μπορεί να διευρυνθεί τόσο ώστε να σημαίνει ότι μπορεί να απαιτείται από τις επιχειρήσεις να διεκπεραιώνουν εργασίες που συνδέονται με τη στοιχειοθέτηση της υποθέσεως και, ως εκ τούτου, βαρύνουν κατά κανόνα το προσωπικό της Επιτροπής. Η υποχρέωση που επιβάλλεται από το άρθρο 18 του κανονισμού 1/2003 περιορίζεται στην «παροχή πληροφοριών» ή, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, στην κοινοποίησή τους⁷⁹. Σε κανένα σημείο της σχετικής διατάξεως δεν γίνεται ρητή αναφορά σε υποχρεώσεις πιο εκτεταμένες από τη διαβίβαση πληροφοριών.

107. Συνεπώς, φρονώ ότι κατ' αρχήν η Επιτροπή δεν έχει, δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, την εξουσία να απαιτεί από τους αποδέκτες των αποφάσεών της να της παράσχουν –σε κάθε περίπτωση– τις ζητούμενες πληροφορίες υπό συγκεκριμένη μορφή. Τούτο, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις μπορούν πάντοτε απλώς να αγνοούν τη μορφή με την οποία τους ζητείται από την Επιτροπή να υποβληθούν οι πληροφορίες. Μια τέτοια συμπεριφορά θα ήταν αντίθετη προς την υποχρέωση ενεργούς συνεργασίας. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να αποδίδουν τη δέουσα προσοχή στη μορφή με την οποία τους ζητείται από την Επιτροπή να παρασχεθούν οι σχετικές πληροφορίες.

108. Στην πράξη, οι εργασίες μορφοποίησης τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από μια επιχείρηση εξαρτώνται, κατά την άποψή μου, από τη φύση των πληροφοριών που πρόκειται να παρασχεθούν. Όσον αφορά τις επίμαχες πληροφορίες στην υπό κρίση υπόθεση, μπορεί να γίνει λόγος για τρεις διαφορετικούς τύπους πληροφοριών: (i) πληροφορίες οι οποίες έπρεπε προηγουμένως να συγκεντρωθούν και να συστηματοποιηθούν προκειμένου να είναι άμεσα κατανοητές και να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την Επιτροπή· (ii) πληροφορίες οι οποίες βρίσκονταν ήδη σε μορφή υπό την οποία μπορούσαν να αποσταλούν άμεσα στην Επιτροπή, αφού μπορούσαν να γίνουν άμεσα κατανοητές και να χρησιμοποιηθούν από αυτήν και (iii) πληροφορίες οι οποίες ήταν ήδη διαθέσιμες στο ευρύ κοινό.

109. Όσον αφορά τον πρώτο τύπο πληροφοριών, επρόκειτο για πληροφορίες τις οποίες ο αποδέκτης της αποφάσεως έπρεπε αναπόφευκτα αρχικά να συγκεντρώσει προκειμένου να τις αποστείλει στην Επιτροπή. Επομένως, φρονώ ότι από την υποχρέωση ενεργούς συνεργασίας απορρέει ότι, υπό αυτές τις περιστάσεις, ευλόγως αναμένεται από την επιχείρηση να προσπαθήσει να είναι συνεπής προς τη μορφή που της ζητείται από την Επιτροπή. Στο μέτρο που η μορφή που έχει επιλέξει η Επιτροπή δεν απαιτεί σημαντικά μεγαλύτερη προσπάθεια σε σχέση με άλλες πιθανές μορφές οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, είναι εύλογη η απαίτηση να συμμορφωθεί η οικεία επιχείρηση προς τις οδηγίες της Επιτροπής.

110. Όσον αφορά ωστόσο, τον δεύτερο και τον τρίτο τύπο πληροφοριών, εκτιμώ ότι οποιοδήποτε αίτημα αναδιαμορφώσεως των σχετικών πληροφοριών είναι απαράδεκτο. Δεδομένου ότι ο αποδέκτης της αποφάσεως έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αμέσως τις ζητούμενες πληροφορίες κατά τρόπο που η Επιτροπή θα μπορεί να τις κατανοήσει και να τις επεξεργαστεί άμεσα, είναι απολύτως λογικό να αναλάβει το προσωπικό της Επιτροπής τις απαραίτητες εργασίες για τη μετατροπή των δεδομένων στη μορφή την οποία η ίδια θεωρεί ως την πλέον κατάλληλη για την έρευνά της.

111. Υπό αυτές τις περιστάσεις, η απαίτηση της Επιτροπής για την εκ νέου μορφοποίηση σημαντικού όγκου δεδομένων μπορεί, κατ' αναλογία, να συγκριθεί με την απαίτηση μεταφράσεως σε διαφορετική γλώσσα πολυάριθμων και μακροσκελών εγγράφων τα οποία έχει στην κατοχή της η επιχείρηση. Το γεγονός ότι το προσωπικό της Επιτροπής ενδέχεται να στερείται των απαραίτητων γλωσσικών προσόντων δεν δικαιολογεί, κατά την άποψή μου, ένα τέτοιο αίτημα.

79 — Σημείο 99 των παρουσών προτάσεων.

112. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι, σε αντίθεση προς ό,τι ισχύει σε επίπεδο κρατών μελών σχετικά με ζητήματα όπως η φορολόγηση ή οι κινητές αξίες, στην έννομη τάξη της Ένωσης δεν υφίστανται ρητοί κανόνες ως προς τον τρόπο κατά τον οποίο οι επιχειρήσεις οφείλουν να οργανώνουν και να αποθηκεύουν δεδομένα και έγγραφα που θα μπορούσαν να είναι κρίσιμα στο πλαίσιο ερευνών βάσει του κανονισμού 1/2003. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις έχουν την ελευθερία να χρησιμοποιούν τις βέλτιστες, κατά την άποψή τους, μεθόδους οργανώσεως και αποθηκεύσεως των πληροφοριών που κατέχουν. Αν, στο πλαίσιο μιας έρευνας για πιθανολογούμενη παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού, η Επιτροπή επιθυμεί οι εν λόγω πληροφορίες να οργανωθούν κατά τρόπο διαφορετικό, η υποχρέωση αυτή αφορά την προετοιμασία της υποθέσεως.

ii) Η υπό κρίση υπόθεση

113. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, κατ' αρχήν, ότι η εξουσία της Επιτροπής να ζητεί πληροφορίες δυνάμει του άρθρου 18 συνεπάγεται κατ' ανάγκην τη δυνατότητα του εν λόγω θεσμικού οργάνου να απαιτεί οι πληροφορίες που του παρέχονται να υποβάλλονται υπό συγκεκριμένη μορφή. Πρόσθεσε πάντως ότι η άσκηση αυτής της εξουσίας υπόκειται σε περιορισμούς που απορρέουν από την αρχή της αναλογικότητας και από το δικαίωμα της επιχειρήσεως να μην αυτοενοχοποιηθεί⁸⁰. Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε την προσβαλλόμενη απόφαση από απόψεως αναλογικότητας και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρά το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση προκάλεσε «ιδιαίτερα σημαντικό φόρτο εργασίας» στον αποδέκτη της⁸¹, δεν ήταν αντίθετη προς τη συγκεκριμένη αρχή⁸².

114. Για τους λόγους που ανέλυσα ανωτέρω, στα σημεία 98 έως 112 των παρουσών προτάσεων, φρονώ ότι αυτή η συλλογιστική ήταν εσφαλμένη. Συνεπώς, στην υπό κρίση υπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένως την έννοια «πληροφορίες» όπως χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003.

115. Εκτιμώ ότι, κατά ορθή ερμηνεία του άρθρου 18, η Επιτροπή δεν επιτρεπόταν να απαιτήσει από την αναιρεσείουσα την υποβολή του συνόλου των πληροφοριών που ζητήθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση υπό τη συγκεκριμένη μορφή που καθοριζόταν στα παραρτήματα II και III⁸³ της εν λόγω αποφάσεως.

116. Οι οδηγίες που προέβλεπαν με ποιον τρόπο έπρεπε να παρασχεθούν οι πληροφορίες στην Επιτροπή ήταν εξαιρετικά αυστηρές. Η πλήρης συμμόρφωση προς την απαιτούμενη μορφή διασφαλιζόταν μέσω ενός ειδικού πλέγματος κυρώσεων. Στο αρχικό πλαίσιο του ερωτηματολογίου, η Επιτροπή αναφέρει (με έντονους και υπογραμμισμένους χαρακτήρες): «Παρακαλούμε, λάβετε υπόψη σας ότι η απάντησή σας ενδέχεται να θεωρηθεί εσφαλμένη ή παραπλανητική σε περίπτωση μη συμμορφώσεώς σας προς τους ακόλουθους όρους και οδηγίες».

117. Επομένως, η Επιτροπή δεν απαιτήσε απλώς να υποβληθούν υπό συγκεκριμένη μορφή οι πληροφορίες τις οποίες η αναιρεσείουσα ήταν αναγκασμένη να συγκεντρώσει, αλλά στην πραγματικότητα κάλεσε την αναιρεσείουσα να διαβιβάσει υπό τη συγκεκριμένη μορφή όλες τις ζητούμενες πληροφορίες, ανεξάρτητα από τον όγκο και τον χαρακτήρα τους⁸⁴.

118. Τούτο, κατά την άποψή μου, είναι απαράδεκτο. Λόγω της απαιτήσεως της Επιτροπής, η αναιρεσείουσα υποχρεώθηκε να υποβληθεί σε εργασίες μορφοποίησεως (και εκ νέου μορφοποίησεως) τις οποίες, κατ' αρχήν, όφειλε να πραγματοποιήσει η Επιτροπή.

80 — Σκέψεις 85 και 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

81 — Σκέψεις 96 και 106 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

82 — Σκέψεις 89 έως 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

83 — Το παράρτημα II (λεπτομερείς οδηγίες για την απάντηση του ερωτηματολογίου) και το παράρτημα III (υποδείγματα απαντήσεων) που επισυνάπτονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ισοδυναμούν περίπου με 30 σελίδες εξαιρετικά λεπτομερών οδηγιών.

84 — Πληροφορίες όπως αυτές που αναφέρονται στα σημεία 108 έως 110 των παρουσών προτάσεων.

119. Πρώτον, όπως εξήγησε η αναιρεσείουσα –χωρίς να την αντικρούσει η Επιτροπή– αρκετά από τα δεδομένα που ζητήθηκαν θα μπορούσαν να έχουν παρασχεθεί αμέσως υπό τη μορφή με την οποία ήταν αποθηκευμένα στη βάση δεδομένων της επιχειρήσεως. Αντ' αυτού, το γεγονός ότι η Επιτροπή απαίτησε τα δεδομένα να της υποβληθούν υπό πολύ συγκεκριμένη και αυστηρή μορφή συνέβαλε στη δημιουργία ιδιαίτερα σημαντικού όγκου πρόσθετης εργασίας, απλώς και μόνον προκειμένου να μορφοποιηθούν εκ νέου τα εν λόγω δεδομένα.

120. Δεύτερον, η Επιτροπή επίσης απαίτησε από την αναιρεσείουσα να της παράσχει πληροφορίες οι οποίες ήταν προδήλως ήδη στη διάθεση του κοινού. Για παράδειγμα, το σημείο 10 του παραρτήματος II της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει τα εξής: «Όλες οι νομισματικές αξίες αναφέρονται σε ευρώ. Αν η τοπική νομισματική μονάδα που χρησιμοποιείται δεν είναι το ευρώ, παρακαλούμε όπως μετατρέψετε τα εν λόγω ποσά σε ευρώ βάσει της επίσημης συναλλαγματικής ισοτιμίας που είχε δημοσιευθεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς». Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή κλήθηκε να εξηγήσει για ποιο λόγο αυτές οι μετατροπές δεν μπορούσαν να γίνουν από το προσωπικό της. Η Επιτροπή δεν έδωσε κάποια απάντηση.

121. Τρίτον, μολονότι στο πλαίσιο του επίμαχου λόγου αναιρέσεως δεν τίθεται ζήτημα ως προς τον όγκο των πληροφοριών, είναι αδιαμφισβήτητο ότι οι εργασίες μορφοποίησης στις οποίες υποχρεώθηκε η αναιρεσείουσα ήταν πολυάριθμες, σύνθετες και επαχθείς. Στην προσφυγή της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η HeidelbergCement περιέλαβε ορισμένους λεπτομερείς υπολογισμούς σχετικά με τον αριθμό των ωρών εργασίας που απαιτήθηκαν προκειμένου να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο της Επιτροπής και τις συνακόλουθες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε. Επίσης προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη των υπολογισμών της. Η Επιτροπή απλώς αμφισβήτησε αυτούς τους υπολογισμούς υποστηρίζοντας ότι η αναιρεσείουσα δεν προσκόμισε επαρκή ή αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε οποιοδήποτε συγκεκριμένο στοιχείο προς στήριξη των αντιρρήσεών της, ούτε προσδιόρισε πιθανά σφάλματα στους εν λόγω υπολογισμούς. Ως εκ τούτου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή κλήθηκε να εξηγήσει για ποιους λόγους θεωρούσε ότι η HeidelbergCement είχε υπερεκτιμήσει αυτά τα αριθμητικά στοιχεία και ποια, κατά την άποψή της, θα ήταν πιο αξιόπιστα. Η Επιτροπή δεν προχώρησε σε κανέναν δικό της υπολογισμό, ούτε εξήγησε για ποιους λόγους θεωρεί ότι οι υπολογισμοί της αναιρεσείουσας ήταν αναξιόπιστοι.

122. Ουσιαστικά, εκτιμώ ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η αναιρεσείουσα υποχρεώθηκε να εκτελέσει τόσο εκτενείς, σύνθετες και χρονοβόρες γραφειοκρατικές και διοικητικές εργασίες προς υποβολή των πληροφοριών που της ζητήθηκαν, ώστε η στοιχειοθέτηση της υποθέσεως «ανατέθηκε» σε μεγάλο βαθμό στην ίδια.

123. Για όλους αυτούς τους λόγους, φρονώ ότι η αναιρεσείουσα ορθώς υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη ως προς την ερμηνεία του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003. Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί στον βαθμό που το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, για τους λόγους που παρατίθενται στις σκέψεις 23 έως 43 της αποφάσεώς του, ότι η Επιτροπή είχε την εξουσία να απαιτήσει την υποβολή των πληροφοριών στις οποίες αναφέρεται στο παράρτημα I της προσβαλλομένης αποφάσεως υπό τη μορφή που προσδιορίζεται στα παραρτήματα II και III της ίδιας αποφάσεως.

5. Προθεσμίες της αιτήσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

124. Με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 101 έως 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η HeidelbergCement αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ως προς την αναλογικότητα των προθεσμιών που τάσσονταν με την προσβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη καθόσον έκρινε ότι οι συγκεκριμένες προθεσμίες ήταν εύλογες, λαμβανομένων υπόψη των μέσων που είχε στη διάθεσή της μια επιχείρηση του μεγέθους και της κλίμακας της HeidelbergCement. Αν γινόταν δεκτό κάτι τέτοιο, το αποτέλεσμα θα ήταν οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών να έχουν διαφορετικές προθεσμίες ανάλογα με τα οικονομικά μέσα της κάθε επιχείρησης.

125. Η Επιτροπή σημειώνει, από την πλευρά της, ότι η αναιρεσείουσα βάλλει μόνον κατά της σκέψεως 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και όχι κατά της υπόλοιπης συλλογιστικής του Γενικού Δικαστηρίου και ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει αυτόν τον λόγο αναιρέσεως.

Ανάλυση

126. Οι παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με το περιεχόμενο του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως είναι ορθές: η αναιρεσείουσα προσάπτει απλώς και μόνο στο Γενικό Δικαστήριο ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου της αναλογικότητας των επίμαχων προθεσμιών, αναφέρθηκε στους πόρους που είχε στη διάθεσή της μια επιχείρηση του μεγέθους και της κλίμακας της HeidelbergCement.

127. Επιπλέον, δεν έχω πειστεί από την επιχειρηματολογία της HeidelbergCement επί του συγκεκριμένου ζητήματος.

128. Για να τηρήσει την αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με τις προθεσμίες που τάσσονται σε μια αίτηση παροχής πληροφοριών, η Επιτροπή (και ο δικαστής της Ένωσης κατά τον έλεγχο νομιμότητας της εν λόγω αιτήσεως) οφείλει οπωσδήποτε να λάβει υπόψη της τα μέσα που έχει στη διάθεσή του ο αποδέκτης της εν λόγω αιτήσεως. Με ποιον άλλο τρόπο θα μπορούσε να αξιολογήσει αν η αίτηση επιβαρύνει υπερβολικά ή δυσανάλογα τη συγκεκριμένη επιχείρηση; Υπ' αυτήν την έννοια, η εξίσωση που καλούνται να επιλύσουν η Επιτροπή και ο δικαστής της Ένωσης περιλαμβάνει δύο βασικές μεταβλητές: αφενός, την ποσότητα και την πολυπλοκότητα των πληροφοριών που ζητούνται και, αφετέρου, τις πραγματικές δυνατότητες του αποδέκτη να παράσχει αυτές τις πληροφορίες.

129. Προφανώς, η ποσότητα και η πολυπλοκότητα των ζητούμενων πληροφοριών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες: τη σοβαρότητα της εικαζόμενης παραβάσεως, τον χαρακτήρα της εμπλοκής της συγκεκριμένης επιχείρησης, τη σημασία των αποδεικτικών στοιχείων, τον όγκο και το είδος των χρήσιμων πληροφοριών που η Επιτροπή εκτιμά ότι έχει στην κατοχή της η οικεία επιχείρηση⁸⁵.

130. Οι πραγματικές δυνατότητες του αποδέκτη της αποφάσεως να παράσχει τις πληροφορίες που του ζητούνται, εξαρτώνται κυρίως από τους (ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς) πόρους που έχει στη διάθεσή του.

131. Ως εκ τούτου, τα μέσα τα οποία διαθέτει γενικώς μια επιχείρηση μεγέθους και κλίμακας ανάλογων με αυτά του αποδέκτη αποφάσεως που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 3, φρονώ ότι αποτελούν έναν από τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου κριθεί αν, πράγματι, μπορεί να αναμένεται εύλογα από τον εν λόγω αποδέκτη να απαντήσει εντός

85 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Roquette Frères (C-94/00, EU:C:2002:603, σκέψη 79).

της προθεσμίας που τάσσεται από την Επιτροπή. Όπως και η ίδια η αναιρεσείουσα αναγνωρίζει, μια υποχρέωση η οποία ενδέχεται να επιβαρύνει υπέρ το δέον μια μικρή, οικογενειακή επιχείρηση μπορεί να είναι σαφώς λιγότερο επαχθής για μια πολυεθνική επιχείρηση που απασχολεί αρκετές χιλιάδες υπαλλήλων.

132. Πάντως, τούτο δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι –όπως υποστηρίζει η αναιρεσείουσα– η Επιτροπή πρέπει να απευθύνει αιτήσεις παροχής πληροφοριών τάσσοντας διαφορετικές προθεσμίες για κάθε έναν αποδέκτη. Πράγματι, όταν η Επιτροπή απευθύνει την ίδια αίτηση παροχής πληροφοριών σε πλήθος επιχειρήσεων, έχει επίσης τη δυνατότητα να τάσσει μια προθεσμία η οποία θα είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας από απόψεως όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

133. Σε κάθε περίπτωση, θεωρώ ότι η σημασία των μέσων που έχει στη διάθεσή της μια επιχείρηση δεν πρέπει πάντως να υπερεκτιμάται. Ειδικότερα, ο φόρτος που επιβάλλεται στην επιχείρηση δεν μπορεί να είναι αριθμητικά ανάλογος με τους πόρους που αυτή διαθέτει. Μια επιχείρηση μεγάλου μεγέθους έχει ενδεχομένως στη διάθεσή της περισσότερο προσωπικό, μεγαλύτερες οικονομικές δυνατότητες και πιο εξελιγμένα εργαλεία τεχνολογίας πληροφοριών, τούτο όμως δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή δικαιούται να απαιτεί υπερβολικές προσπάθειες από την εν λόγω επιχείρηση. Σε τελική ανάλυση, δεν αποτελεί υποχρέωση οποιασδήποτε επιχειρήσεως να διεκπεραιώνει τα καθήκοντα της Επιτροπής και τούτο ισχύει ανεξαρτήτως του μεγέθους της εκάστοτε επιχειρήσεως και των πόρων που αυτή έχει στη διάθεσή της.

134. Ωστόσο, στο πλαίσιο του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα δεν υποστήριξε ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη ως προς τον φόρτο εργασίας που συνεπαγόταν η προσβαλλόμενη απόφαση σε σχέση με τις δυνατότητές της να ανταποκριθεί ούτε ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβλεψε άλλα κρίσιμα στοιχεία κατά την αξιολόγηση του αναλογικού χαρακτήρα των προθεσμιών που τάσσονταν με την προσβαλλόμενη απόφαση. Όπως προανέφερα, η αναιρεσείουσα υποστήριξε απλώς ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη του τους πόρους που είχε στη διάθεσή της. Ως εκ τούτου, δεν είναι απαραίτητο να αναλυθεί εκτενέστερα η αναλογικότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.

135. Βάσει των ανωτέρω, εκτιμώ ότι οι αιτιάσεις της αναιρεσείουσας επί των σκέψεων 101 έως 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι αβάσιμες.

6. Αοριστία των ερωτημάτων

Επιχειρήματα των διαδίκων

136. Με τον έκτο λόγο αναιρέσεως, η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 109 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν άντλησε τις συνέπειες που όφειλε από την αοριστία ορισμένων ερωτημάτων τα οποία περιλαμβάνονταν στην προσβαλλόμενη απόφαση. Πρώτον, η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική καθόσον, αρχικά, το Γενικό Δικαστήριο ανέφερε ότι η αίτηση παροχής πληροφοριών ήταν αόριστη, ενώ, στη συνέχεια, έκρινε ότι ήταν επαρκώς σαφής. Δεύτερον, κατά τη HeidelbergCement, το Γενικό Δικαστήριο της στέρησε το δικαίωμά της για αποτελεσματική δικαστική προστασία, στο μέτρο που έκρινε ότι ο αόριστος χαρακτήρας ορισμένων ερωτημάτων θα μπορούσε, ανάλογα με την περίπτωση, να προσβληθεί με προσφυγή η οποία θα στρεφόταν κατά των ενδεχόμενων κυρώσεων που θα επιβάλλονταν στην επιχείρηση λόγω της αρνήσεώς της να απαντήσει στα συγκεκριμένα ερωτήματα.

137. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιείχε αόριστα ή ασαφή ερωτήματα. Στην χειρότερη των περιπτώσεων, περιελάμβανε ερωτήματα διατυπωμένα με γενικό τρόπο, ο οποίος παρείχε στην αναιρεσείουσα ευρύ περιθώριο ελιγμών ώστε να απαντήσει καταλλήλως.

Ανάλυση

138. Επί του συγκεκριμένου ζητήματος, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αντί να αποτελεί «Σολομώντεια λύση», στην πραγματικότητα φαίνεται να «έκοψε το βρέφος στη μέση», τρόπος του λέγειν, προκειμένου να ικανοποιηθούν εν μέρει αμφότεροι οι διάδικοι. Ωστόσο, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε δεν είναι πειστικό.

139. Αρχικά, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία η αρχή της ασφάλειας του δικαίου επιτάσσει κάθε πράξη των θεσμικών οργάνων που παράγει έννομα αποτελέσματα να είναι σαφής και ορισμένη προκειμένου τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να γνωρίζουν χωρίς αμφιβολία ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους και να μπορούν να ενεργούν αναλόγως⁸⁶. Η απαίτηση αυτή καθίσταται ακόμη πιο σημαντική στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, δεδομένου ότι, όπως υπογράμμισε το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο, η αναιρεσείουσα, ως αποδέκτης της αποφάσεως για παροχή πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, όχι μόνον κινδύνευε να της επιβληθεί πρόστιμο ή να υποχρεωθεί σε περιοδική καταβολή χρηματικής ποινής σε περίπτωση είτε υποβολής ελλιπών ή όψιμων πληροφοριών είτε αρνήσεως παροχής πληροφοριών, αλλά κινδύνευε να υποστεί χρηματικές κυρώσεις ακόμη και αν η Επιτροπή εκτιμούσε ότι οι εν λόγω πληροφορίες ήταν ανακριβείς ή παραπλανητικές⁸⁷.

140. Ακολούθως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι ορισμένα ερωτήματα περιείχαν όρους οι οποίοι ήταν πράγματι «σχετικά αόριστοι», πλην όμως το γεγονός αυτό δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι στοιχειοθετούσε παραβίαση της αρχής της ασφάλειας του δικαίου. Και τούτο διότι η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να επιρρίψει ευθύνες στην επιχείρηση για την παροχή ανεπαρκούς απαντήσεως σε ένα αόριστο ερώτημα. Ως εκ τούτου, η αοριστία των ερωτημάτων θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από τον δικαστή της Ένωσης στο πλαίσιο τυχόν ελέγχου της νομιμότητας μιας αποφάσεως περί επιβολής προστίμου στην οικεία επιχείρηση⁸⁸.

141. Κατά την άποψή μου, αμφότερες οι αιτιάσεις της HeidelbergCement επί του συγκεκριμένου ζητήματος είναι βάσιμες.

142. Πρώτον, ο εξαιρετικά συνοπτικός και, σε ορισμένο βαθμό, αντιφατικός χαρακτήρας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι, κατά την άποψή μου, κατακριτέος. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι όντως ορισμένα ερωτήματα ήταν αόριστα διατυπωμένα, καίτοι μόνο σε κάποιο βαθμό («σχετικά αόριστα»). Ωστόσο, στη συνέχεια, έσπευσε να διευκρινίσει ότι τα εν λόγω ερωτήματα δεν ήταν *αρκετά* αόριστα ώστε να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν τόσο ασαφής ώστε να παραβιάζεται η αρχή της ασφάλειας του δικαίου.

143. Επ' αυτής της αιτιολογίας χωρούν δύο κριτικές παρατηρήσεις. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο φαίνεται να υπαινίσσεται ότι η αοριστία ενός ερωτήματος (ή περισσοτέρων ερωτημάτων) είναι κρίσιμη μόνο στον βαθμό που η συνολική απόφαση καθίσταται ασαφής. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Αν ορισμένα ερωτήματα ήταν πράγματι αόριστα, τότε το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση μόνον ως προς τα σημεία που αφορούσαν τα συγκεκριμένα ερωτήματα⁸⁹. Δεύτερον, το κατά πόσον ορισμένα ερωτήματα ήταν, όπως υποστήριξε η HeidelbergCement, αόριστα ή όχι, είναι αδύνατον να διευκρινιστεί από το Δικαστήριο. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει καμία αναφορά σχετικά με το ποια και πόσα ήταν τα ερωτήματα που κρίθηκαν ως αόριστα και για ποιους λόγους τα συγκεκριμένα ερωτήματα θεωρήθηκαν μόνο *σχετικά* αόριστα. Σημειωτέον δε

86 — Σκέψη 111 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

87 — Σκέψη 104 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

88 — Σκέψεις 112 και 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

89 — Βλ. συναφώς, κατ' αναλογία, απόφαση Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 42).

ότι στην προσφυγή της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η HeidelbergCement είχε απαριθμήσει τα ερωτήματα που, κατά την άποψή της, δεν ήταν επαρκώς σαφή και είχε εξειδικεύσει λεπτομερώς τους (τεχνικούς ή γλωσσικούς) λόγους στους οποίους εδράζονταν οι αιτιάσεις της ως προς αυτά τα ερωτήματα.

144. Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται να σημειωθεί ότι, στην προσφυγή της αναιρεσείουσας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επισυνάπτονταν η από 16 Νοεμβρίου 2010 επιστολή της προς την Επιτροπή, στην οποία η αναιρεσείουσα αναφερόταν στις ασάφειες διαφόρων ερωτημάτων που περιλαμβάνονταν στο σχέδιο ερωτηματολογίου, και ζητούσε αρκετές διευκρινίσεις από την Επιτροπή. Επί της ουσίας, η Επιτροπή δεν αρνείται ότι, μολονότι κατά τους επόμενους μήνες πραγματοποιήθηκαν αρκετές συναντήσεις μεταξύ μελών του προσωπικού της και των εκπροσώπων της HeidelbergCement, εντούτοις, οι ανησυχίες που είχαν εκφραστεί με την εν λόγω επιστολή παρέμειναν, ως επί το πλείστον, αναπάντητες.

145. Δεύτερον, το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα έχει, ενδεχομένως, το δικαίωμα να προσφύγει, λόγω της αοριστίας των σχετικών ερωτημάτων, κατά του προστίμου που θα της επιβληθεί για παροχή ελλιπών ή παραπλανητικών πληροφοριών δεν σημαίνει ότι ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί (και δεν οφείλει) να συναγάγει τις συνέπειες που πρέπει από μια πιθανή παραβίαση της αρχής της ασφάλειας του δικαίου εκ μέρους της Επιτροπής. Όπως προανέφερα, η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα στερεί από το άρθρο 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, την αποτελεσματικότητά του⁹⁰.

146. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, φρονώ ότι ο λόγος αναιρέσεως που αφορά την ανεπαρκή και αντιφατική αιτιολογία των σκέψεων 109 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι βάσιμος.

7. Αυτοενοχοποίηση

Επιχειρήματα των διαδίκων

147. Με τον έβδομο λόγο αναιρέσεως –ο οποίος βάλλει κατά των σκέψεων 115 έως 139 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως– η HeidelbergCement υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε υπερβολικά περιοριστική ερμηνεία του δικαιώματός της να μην αυτοενοχοποιηθεί και ότι δεν προστάτευσε το εν λόγω δικαίωμά της στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως.

148. Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας. Υπογραμμίζει ότι το ερώτημα 1D δεν απαιτούσε από τη HeidelbergCement να παράσχει νομική αξιολόγηση ή εκτίμηση συγκεκριμένης συμπεριφοράς, αλλά απλώς να της γνωστοποιήσει τη μέθοδο που χρησιμοποιούσε για τον υπολογισμό του περιθωρίου ακαθάριστου κέρδους της ανά τρίμηνο. Αν δεν χρησιμοποιούσε κάποια συγκεκριμένη μέθοδο, η εταιρία είχε τη δυνατότητα να μην απαντήσει.

90 — Ειδικότερα από το σημείο της διατάξεως που αναφέρει: «[στην απόφαση της Επιτροπής] αναφέρεται περαιτέρω το δικαίωμα να ζητηθεί η εξέταση της απόφασης από το Δικαστήριο».

Ανάλυση

149. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1/2003 αναφέρεται στο δικαίωμα των επιχειρήσεων να μην αυτοενοχοποιούνται όταν συμμορφώνονται προς αποφάσεις της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών. Το δικαίωμα αυτό είχε ήδη αναγνωριστεί από το Δικαστήριο, πριν από την έκδοση του συγκεκριμένου κανονισμού.⁹¹ Πράγματι, το συγκεκριμένο δικαίωμα αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία του δικαιώματος άμυνας των επιχειρήσεων το οποίο μπορεί να προταθεί σε όλες τις διαδικασίες που κινεί η Επιτροπή βάσει του κανονισμού 1/2003.

150. Αρχικά, θα εξετάσω ορισμένα εισαγωγικά επιχειρήματα της Επιτροπής τα οποία δεν με έπεισαν. Πρώτον, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η HeidelbergCement είχε τη δυνατότητα να μην απαντήσει σε περίπτωση που δεν ακολουθούσε κάποια μέθοδο όπως αυτή στην οποία αναφερόταν η Επιτροπή, είναι, κατά την άποψή μου, προδήλως εσφαλμένο. Στην πραγματικότητα, το συγκεκριμένο επιχείρημα έχει ήδη απορριφθεί από το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο το οποίο υπογράμμισε ότι το ερώτημα ήταν διατυπωμένο σε επιτακτικό ύφος και, ως εκ τούτου, η αναιρεσείουσα ήταν υποχρεωμένη να απαντήσει⁹². Δεύτερον, η Επιτροπή, κατά την άποψή μου, έχει παρερμηνεύσει τον χαρακτήρα του ερωτήματος 1D. Το συγκεκριμένο ερώτημα δεν καλούσε την HeidelbergCement να υποδείξει ποια μέθοδο χρησιμοποιούσε, εφόσον χρησιμοποιούσε κάποια μέθοδο, για τον υπολογισμό του περιθωρίου ακαθάριστου κέρδους της ανά τρίμηνο αλλά ποια μέθοδο θεωρούσε κατάλληλη για τον υπολογισμό αυτού του κέρδους. Η διαφορά είναι σημαντική: το ερώτημα δεν αφορούσε απλώς τα πραγματικά περιστατικά αλλά απαιτούσε επίσης από την αναιρεσείουσα να εκφέρει άποψη, όπως ορθώς σημείωσε το Γενικό Δικαστήριο⁹³.

151. Σε αυτό το πλαίσιο, θα εξετάσω, πρώτον, αν το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε υπερβολικά περιοριστική ερμηνεία του δικαιώματος μη αυτοενοχοποιήσεως και, δεύτερον, αν το συγκεκριμένο δικαίωμα ελήφθη δεόντως υπόψη στην υπό κρίση υπόθεση.

152. Στη σκέψη 121 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των ερωτήσεων αναλόγως του αν έχουν αμιγώς σχέση με πραγματικά περιστατικά ή όχι. Κατά την άποψη του Γενικού Δικαστηρίου, μόνον εφόσον η ερώτηση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως έχουσα αμιγώς σχέση με πραγματικά περιστατικά, θα πρέπει να ελέγχεται αν η ερώτηση αυτή μπορεί να ενέχει ομολογία της οικείας επιχειρήσεως σε σχέση με την ύπαρξη παραβάσεως της οποίας την τέλεση οφείλει να αποδεικνύει η Επιτροπή. Στη σκέψη 124 το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ερώτημα το οποίο απαιτεί από την επιχείρηση τη συγκέντρωση δεδομένων, χωρίς να της ζητείται να εκφέρει άποψη επ' αυτών, δεν είναι δυνατό να συνιστά προσβολή του δικαιώματος άμυνας της εν λόγω επιχειρήσεως.

91 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 35) και Solvay κατά Επιτροπής (27/88, EU:C:1989:388, σκέψη 32).

92 — Σκέψεις 128 έως 131 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως.

93 — Σκέψεις 126 και 132 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως.

153. Αυτή, κατά την άποψή μου, είναι μια εσφαλμένη ερμηνεία του δικαιώματος μη αυτοενοχοποιήσεως. Παρά την κάπως ασαφή διατύπωση της αιτιολογικής σκέψεως 23 του κανονισμού 1/2003⁹⁴, το ζήτημα αν ένα ερώτημα επιβάλλει στην επιχείρηση μόνον την παροχή πληροφοριών που αφορούν πραγματικά περιστατικά (όπως είναι η συγκέντρωση δεδομένων, η διευκρίνιση των πραγματικών περιστάσεων, η περιγραφή πραγματικών περιστατικών αντικειμενικής φύσεως, κ.λπ.) αποτελεί μεν σημαντικό στοιχείο υπ' αυτήν την έννοια, πλην όμως δεν έχει κατ' ανάγκην αποφασιστική σημασία. Το γεγονός ότι δεν ζητούνται από μια επιχείρηση πληροφορίες υποκειμενικού χαρακτήρα δεν αποκλείει την πιθανότητα, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, να προσβάλλεται το δικαίωμα μη αυτοενοχοποιήσεώς της.

154. Το Δικαστήριο έχει αναφερθεί επανειλημμένως σε ερωτήματα τα οποία «ενδέχεται να αποδεικνύουν την ύπαρξη παραβάσεως»⁹⁵. Οι όροι τους οποίους επέλεξε το Δικαστήριο έχουν σημασία⁹⁶. Στην υπόθεση PVC II, το Δικαστήριο διευκρίνισε περαιτέρω το κριτήριο για τη διαπίστωση της αυτοενοχοποιήσεως. Το κρίσιμο σημείο είναι αν η απάντηση που δίνεται από την επιχείρηση στην οποία απευθύνθηκε το ερώτημα *ισοδυναμεί*, όντως, με ομολογία παραβάσεως⁹⁷.

155. Από τη νομολογία αυτή απορρέει ότι η Επιτροπή δεν επιτρέπεται να υποβάλλει ερωτήματα των οποίων οι απαντήσεις ενδέχεται να *συνιστούν* ομολογία ενοχής της οικείας επιχειρήσεως.

156. Για παράδειγμα, δεν αμφισβητείται, κατά την άποψή μου, ότι η Επιτροπή δεν επιτρέπεται να ερωτά τις επιχειρήσεις αν, σε συγκεκριμένη συνάντηση, οι εκπρόσωποί τους συμφώνησαν με εκπροσώπους των ανταγωνιστών τους σε αυξήσεις τιμών ή δέχθηκαν να μην ανταγωνίζονται σε συγκεκριμένες εθνικές αγορές. Μολονότι θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι ένα τέτοιο ερώτημα αφορά αμιγώς πραγματικά περιστατικά, εντούτοις, προσβάλλει προδήλως το δικαίωμα της επιχείρησης να μην αυτοενοχοποιηθεί δεδομένου ότι η απάντησή του θα ισοδυναμούσε με ρητή ομολογία παραβάσεως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

157. Η προτεινόμενη ερμηνεία του δικαιώματος μη αυτοενοχοποιήσεως επιβεβαιώνεται επίσης από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Τόσο στην υπόθεση Orkem όσο και στην υπόθεση Solvay, το Δικαστήριο ακύρωσε εν μέρει αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες ζητούνταν πληροφορίες δυνάμει του άρθρου 11 του τότε κανονισμού (ΕΟΚ) 17⁹⁸. Το Δικαστήριο είχε αποφανθεί ότι, στο μέτρο που ορισμένες από τις ερωτήσεις υποχρεώνουν, ενδεχομένως, τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να ομολογήσουν την τέλεση παραβάσεων τις οποίες οφείλει να αποδείξει η Επιτροπή, προσβάλλουν τα δικαιώματα υπερασπίσεως των εν λόγω επιχειρήσεων⁹⁹. Σημειωτέον δε, ότι ορισμένα από εκείνα τα ερωτήματα θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι αφορούσαν συνολικά ή ως επί το πλείστον πραγματικά

94 — Όπως προαναφέρθηκε, η αιτιολογική σκέψη 23 αναφέρεται σε «περί των γεγονότων ερωτήσεις». Το πρόβλημα ευρέσεως των βέλτιστων όρων προκειμένου να περιγραφεί ο τύπος ερωτήσεων οι οποίες, λόγω του περιεχομένου τους που συνίσταται σε πραγματικά περιστατικά, δεν προσβάλλουν το δικαίωμα μη αυτοενοχοποιήσεως είναι επίσης εμφανές και στη νομολογία. Για παράδειγμα, στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Επιτροπή κατά SGL Carbon (C-301/04 P, EU:C:2006:53, σημείο 77) ο γενικός εισαγγελέας L. A. Geelhoed αναφέρθηκε σε ερωτήσεις οι οποίες «αφορ[ούν] αντικειμενικά γεγονότα». Το Γενικό Δικαστήριο, κατά κανόνα, χρησιμοποιεί τις φράσεις «ερωτήματα σχετικά με αμιγώς πραγματικά περιστατικά» ή «ερωτήσεις που αφορούν αμιγώς τα πραγματικά περιστατικά» (βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής, T-112/98, EU:T:2001:61, σκέψη 77, και Raiffeisen Zentralbank Österreich κατά Επιτροπής, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, EU:T:2006:396, σκέψη 539). Αξίζει να επισημανθεί ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει, κατά καιρούς, απορρίψει την προσβολή του δικαιώματος μη αυτοενοχοποιήσεως λόγω ερωτημάτων τα οποία απαιτούσαν από ιδιώτες να «δηλώσουν ένα απλό πραγματικό περιστατικό» το οποίο «δεν ήταν, αυτό καθαυτό, ενοχοποιητικό» (βλ. Weh κατά Αυστρίας, αριθ. 38544/97, ECHR 2004, και O'Halloran και Francis κατά Ηνωμένου Βασιλείου, αριθ. 15809/02 και 25624/02, ECHR 2008).

95 — Αποφάσεις Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 35) και Solvay κατά Επιτροπής (27/88, EU:C:1989:388, σκέψη 32).

96 — Στα γαλλικά (γλώσσα διαδικασίας στις υποθέσεις Orkem και Solvay) η σχετική σκέψη είναι επίσης σημαντική. Το τμήμα της σκέψεως που έχει σημασία για την υπό κρίση υπόθεση έχει ως ακολούθως: «la Commission ne saurait imposer à l'entreprise l'obligation de fournir des réponses par lesquelles celle-ci serait amenée à admettre l'existence de l'infraction» (η υπογράμμιση δική μου).

97 — Απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψη 273, (στο εξής: απόφαση PVC II) (η υπογράμμιση δική μου).

98 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της [Σ]υνθήκης ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

99 — Βλ. αποφάσεις Orkem κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψεις 38, 39 και 41) και Solvay κατά Επιτροπής (27/88, EU:C:1989:388, σκέψεις 35 έως 37).

περιστατικά. Στην υπόθεση Επιτροπή κατά SGL Carbon, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να υποχρεώσει επιχείρηση η οποία είχε γνωστοποιήσει σε άλλες επιχειρήσεις του κλάδου ηλεκτροδίων γραφίτη την πιθανότητα να αποτελούν αντικείμενο έρευνας εκ μέρους της Επιτροπής να αποκαλύψει τις επωνυμίες αυτών των επιχειρήσεων¹⁰⁰. Και αυτή η ερώτηση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αφορά αμιγώς πραγματικά περιστατικά.

158. Συνεπώς, ένα ερώτημα ενδέχεται, υπό περιστάσεις, να είναι απαράδεκτο διότι η απάντησή του συνιστά ομολογία ενοχής ακόμη και αν το ίδιο το ερώτημα αφορά αποκλειστικά και μόνον πραγματικά περιστατικά και δεν ζητείται να εκφραστεί άποψη επ' αυτών των περιστατικών. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε νομική πλάνη κατά την ερμηνεία του δικαιώματος μη αυτοενοχοποίησης.

159. Κατά μείζονα λόγο, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, τα ερωτήματα μπορεί να προσβάλλουν το δικαίωμα μιας επιχείρησης να μην αυτοενοχοποιηθεί ακόμη και αν δεν ζητείται από τον αποδέκτη της απόφασης να προβεί σε νομική αξιολόγηση ή να παράσχει νομική γνωμοδότηση. Τούτο συνάγεται με απόλυτη σαφήνεια από τη νομολογία που αναφέρθηκε ανωτέρω στο σημείο 157 των παρουσών προτάσεων: κανένα από τα ερωτήματα τα οποία είχαν κριθεί απαράδεκτα από το Δικαστήριο δεν απαιτούσε από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να προβούν σε νομική αξιολόγηση. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι το ερώτημα 1D δεν ζητούσε από τη HeidelbergCement να διατυπώσει την άποψή της επί νομικού ζητήματος δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι το συγκεκριμένο ερώτημα δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματός της να μην αυτοενοχοποιηθεί.

160. Έχοντας καταλήξει στο συγκεκριμένο συμπέρασμα, χάριν πληρότητας, θα εξετάσω αν το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης ελήφθη υπόψη όπως έπρεπε στην υπό κρίση υπόθεση.

161. Στη σκέψη 132 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η αξιολόγηση που ζητούνταν από τη HeidelbergCement σύμφωνα με το ερώτημα 1D ήταν «ουσιαστικά ένας σχολιασμός ως προς το επίπεδο του περιθωρίου κέρδους της» και ότι τούτο ενδεχομένως «θα αποτελούσε ένδειξη υποδεικνύουσα την ύπαρξη πρακτικών αντίθετων προς τον ανταγωνισμό». Μολονότι η διατύπωση της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης δεν είναι απολύτως σαφής, εντούτοις μοιάζει να υπαινίσσεται ότι, με την απάντησή της στο συγκεκριμένο ερώτημα, η αναιρεσείουσα θα μπορούσε, στην πραγματικότητα, να ομολογήσει τη συμμετοχή της στις εικαζόμενες παραβάσεις.

162. Ωστόσο, στη συνέχεια το Γενικό Δικαστήριο σημειώνει ότι, παρά τον αυτοενοχοποιητικό χαρακτήρα του ερωτήματος 1D, έπρεπε επίσης να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα (προσφεύγουσα) διατηρούσε το δικαίωμα, σε μεταγενέστερο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας ή στο πλαίσιο ασκήσεως προσφυγής κατά της οριστικής απόφασης της Επιτροπής, να προτείνει μια εναλλακτική ερμηνεία της απαντήσεώς της στη συγκεκριμένη ερώτηση η οποία, πιθανώς, θα ήταν διαφορετική από αυτήν που είχε υιοθετήσει η Επιτροπή¹⁰¹. Για τον λόγο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της HeidelbergCement.

163. Η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου μάλλον προκαλεί σύγχυση. Το γεγονός ότι η HeidelbergCement θα μπορούσε επίσης να προσβάλει τον αυτοενοχοποιητικό χαρακτήρα του ερωτήματος 1D αν και όταν η Επιτροπή εξέδιδε απόφαση επιβολής προστίμου εναντίον της (είτε διότι δεν απάντησε στο ερώτημα είτε διότι παρέβη το άρθρο 101 ΣΛΕΕ) δεν σημαίνει ότι τα δικαστήρια της Ένωσης δεν μπορούν (και δεν πρέπει) να διαπιστώνουν την εκ μέρους της Επιτροπής προσβολή του δικαιώματος άμυνας της εν λόγω επιχείρησης στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

100 — C-301/04 P (EU:C:2006:432, σκέψεις 66 έως 70) και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα L. A. Geelhoed στην ίδια υπόθεση (C-301/04 P, EU:C:2006:53, σημεία 70 έως 77).

101 — Σκέψη 133 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, στα σημεία 86 και 145 των παρούσων προτάσεων, η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου επί του συγκεκριμένου ζητήματος στερεί από τον αποδέκτη της απόφασης το δικαίωμά του να εξεταστεί η πράξη αυτή από τα δικαστήρια της Ένωσης, το οποίο προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 18, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003.

164. Η ανάγκη άμεσης διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας μιας επιχειρήσεως –η οποία βρίσκεται σε κατάσταση παρόμοια με αυτή της αναιρεσείουσας– είναι η πλέον σημαντική, διότι το Δικαστήριο δεν έχει, μέχρι στιγμής, τοποθετηθεί σχετικά με το αν επιχείρηση η οποία απαντά σε υποχρεωτικό ερώτημα που την ενοχοποιεί παραιτείται κατ' αυτόν τον τρόπο των δικαιωμάτων της και, ως εκ τούτου, παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να χρησιμοποιήσει αυτή την απάντηση ως αποδεικτικό στοιχείο¹⁰². Σύμφωνα με ορισμένους συγγραφείς, σε μια τέτοια περίπτωση, η εμπλεκόμενη επιχείρηση μπορεί στη συνέχεια να στραφεί κατά της χρήσεως αυτών των πληροφοριών με την αιτιολογία ότι το ερώτημα προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνάς της και ότι, ως τέτοιο, δεν θα έπρεπε να είχε διατυπωθεί¹⁰³.

165. Συναφώς, το βασικό ζήτημα στο οποίο το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να επικεντρώσει την ανάλυσή του συνίσταται στο κατά πόσον η απάντηση στο ερώτημα 1D *ισοδυναμούσε* για τη HeidelbergCement με την εκ μέρους της ομολογία τελέσεως παραβάσεως.

166. Πάντως, το Γενικό Δικαστήριο παρακάμπτει το ζήτημα και δεν τοποθετείται. Προσωπικά, επισημαίνω ότι η διατύπωση του ερωτήματος 1D έχει συγκεκριμένες ομοιότητες με τα δύο ερωτήματα που το Δικαστήριο έκρινε ως απαράδεκτα στις υποθέσεις *Orkem* και *Solvay*, διότι θα εξανάγκαζαν τις επιχειρήσεις να ομολογήσουν τη συμμετοχή τους σε συμφωνίες οι οποίες απαγορεύονταν βάσει του (τότε) άρθρου 85 ΕΟΚ¹⁰⁴. Στην υπό κρίση υπόθεση επίσης, δεν μπορεί με βεβαιότητα να αποκλειστεί ότι, ζητώντας από την εμπλεκόμενη επιχείρηση να εκφέρει την άποψή της σχετικά με την καταλληλότερη μέθοδο υπολογισμού του περιθωρίου ακαθάριστου κέρδους της ανά τρίμηνο, η Επιτροπή δεν αποσκοπούσε στο να την υποχρεώσει να ομολογήσει συμπαιγνία με τους ανταγωνιστές της στον καθορισμό ή τον συντονισμό των τιμών.

167. Συνεπώς, δεδομένου ότι είναι προφανές ότι το Γενικό Δικαστήριο, σε κάθε περίπτωση, ερμήνευσε εσφαλμένως το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης, φρονώ ότι είναι περιττό να εξετάσω περαιτέρω το συγκεκριμένο ζήτημα.

168. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, εκτιμώ ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί στο μέτρο που, στις σκέψεις 115 έως 139, απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που είχε προβάλει η αναιρεσείουσα σχετικά με την προσβολή του δικαιώματός της να μην αυτοενοχοποιηθεί.

VI – Συνέπειες της αναλύσεως

169. Κατά το άρθρο 61, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, εφόσον η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Εφόσον η διαδικασία το επιτρέπει, μπορεί το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της υποθέσεως. Έχει επίσης τη δυνατότητα να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο.

170. Έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι πέντε από τους επτά λόγους αναιρέσεως που προβάλλει η αναιρεσείουσα είναι βάσιμοι και, ως εκ τούτου, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

102 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση *PVC II* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, EU:C:2002:582, σκέψεις 286 έως 292).

103 — Βλ., για παράδειγμα, Nuijten, J., «The Investigation of Cartels – Public Enforcer's Perspective», σε Wijckmans, Tuytschaever (επιμ.), *Horizontal Agreements and Cartels in EU Competition Law*, Oxford University Press, 2015, σ. 128.

104 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις *Orkem* κατά Επιτροπής (374/87, EU:C:1989:387, σκέψη 39) και *Solvay* κατά Επιτροπής (27/88, EU:C:1989:388, σκέψη 36).

171. Βάσει των πραγματικών περιστατικών που περιήλθαν σε γνώση μου και από την ανταλλαγή απόψεων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου, θεωρώ ότι το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς¹⁰⁵.

172. Στην αίτηση ακυρώσεως που άσκησε η HeidelbergCement ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επικαλέστηκε πέντε λόγους ακυρώσεως για να στηρίξει το αίτημά της περί ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

173. Υπό το πρίσμα των εκτιμήσεων που αναπτύχθηκαν ανωτέρω, εκτιμώ ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν παράνομη για τρεις κύριους λόγους. Δεν αιτιολογούσε επαρκώς τον σκοπό της αιτήσεως παροχής πληροφοριών (βλ. σημεία 31 έως 55 των παρουσών προτάσεων)· δεν τήρησε την απαίτηση αναγκαιότητας (βλ. σημεία 70 έως 95 των παρουσών προτάσεων) και ερμήνευσε εσφαλμένως τον όρο «πληροφορίες» κατά την έννοια του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003 (βλ. σημεία 98 έως 123 των παρουσών προτάσεων). Κάθε ένα από αυτά τα νομικά σφάλματα αρκεί, αυτό καθεαυτό, προκειμένου να ακυρωθεί στο σύνολό της η απόφαση. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι είναι περιττό να εξεταστεί αν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε η αναιρεσείουσα κατά την εκδίκαση της υποθέσεως σε πρώτο βαθμό ήταν βάσιμοι.

VII – Δικαστικά έξοδα

174. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

175. Αν το Δικαστήριο συνταχθεί με την άποψή μου ως προς την αίτηση αναιρέσεως, τότε, σύμφωνα με τα άρθρα 137, 138 και 184 του Κανονισμού Διαδικασίας, πρέπει να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφότερων των βαθμών δικαιοδοσίας.

VIII – Πρόταση

176. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Μαρτίου 2013, HeidelbergCement κατά Επιτροπής, T-302/11·
- να ακυρώσει την απόφαση C(2011) 2361 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Μαρτίου 2011, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 18, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου (υπόθεση 39520 – Τσιμέντο και συναφή προϊόντα)·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφότερων των βαθμών δικαιοδοσίας.

105 — Τούτο ισχύει για όλους τους λόγους αναιρέσεως πλην του έκτου. Αν το Δικαστήριο κάνει δεκτό μόνον αυτόν τον λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί μόνον ως προς τις σκέψεις 109 έως 114 και –λόγω της ανεπαρκούς αιτιολογίας στην εν λόγω απόφαση επί του λόγου ακυρώσεως που πρόβαλε η αναιρεσείουσα σχετικά με την αοριστία ορισμένων ερωτημάτων– να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκ νέου επί του συγκεκριμένου ζητήματος.